

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

**SPRAWOZDANIE Z MONITORINGU SIEDLISKA 7210 TORFOWISKA NAKREDOWE
(*CLADIETUM MARISCI*, *CARICETUM BUXBAUMI*, *SCHOENETUM NIGRICANTIS*)**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod i nazwa rodzaju

7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*)

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dane siedlisko

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Joanna Perzanowska

2013-2014: Wojciech Mróz

2006-2008: Wojciech Mróz

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Grzegorz Voncina

2013-2014: Wojciech Mróz, Natalia Mikita, Alicja Buczek

2006-2008: Alicja Buczek

5. Współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2016-2018: Anna Cwener, Magdalena Korchak, Paweł Pawlaczyk, Wacław Michalczyk

2013-2014: Anna Cwener, Anna Szczepaniuk, Jan Kucharzyk, Danuta Urban, Andrzej Różycki, Paweł Pawlaczyk,

2006-2008: Kujawa-Pawlaczyk Jolanta, Nobis Agnieszka

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

6. Eksperci lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2016-2018: Anna Cwener, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Joanna Perzanowska, Jolanta Kujawa-Pawlaczyk, Krzysztof Ziarnek, Paweł Pawlikowski, Waczesław Michalczuk

2013-2014: Alicja Buczek, Jolanta Kujawa-Pawlaczyk, Marcin Nobis, Paweł Pawlikowski, Przemysław Naks, Waczesław Michalczuk

2006-2008: Alicja Buczek, Alicja Suder, Marcin Nobis, Paweł Pawlaczyk, Paweł Pawlikowski, Waczesław Michalczuk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
CON	1368 Bryzgiel	2007-09-20	22.08. 2014	31.08.2018	
CON	1406 Plebanka 2.1	2007-7-28			
CON	1504 Komorówko	2008-07-28	10 09 2014	05.07.2018	
CON	1505 Turze	2008-07-27	10 09 2014	05.07.2018	
CON	1514 Jezioro Tchorzyno	2008-07-28	11 09 2014		
CON	1515 Jezioro Sitno	2008-07-28	11 09 2014		
CON	1516 Jezioro Niedzięgiel	2008-07-31	09 09 2014	12.08.2018	
CON	1517 Jezioro Białe	2008-07-31	09 09 2014	12.08.2018	
CON	1518 Potrzymiech	2008-07-31			
CON	1519 Łuszczewo	2008-07-30			
CON	1546 Młyny	2008-07-16	04.08.2013	07.08.2018	
CON	1547 Bagno Bubnów 1	2008-07-23	24.07.2013	03.08.2018	
CON	1552 Zwierzyniec	2008-07-16	26.07.2013	07.08. 2018	
CON	1553 Słupów	25.07.2008, 15.08.2008	04.08.2013	28.08.2018	
CON	1554 Bagno Staw 1	2008-07-16	10.07.2013	24.08.2018	
CON	1565 Bagno Staw 2	2008-07-23	10.07.2013	03.08.2018	
CON	1567 Bagno Staw 3	2008-07-23	10.07.2013	24.08.2018	
CON	174 Komarów 1	2007-07-28	19.07.2014	01.08.2018	
CON	175 Komarów 2	2006-09-11 2006-10-07	19.07.2014	01.08.2018	
CON	176 Antoniówka 1	2006-09-11 2006-10-07	19.07.2014	01.08.2018	
CON	177 Antoniówka 2	2007-07-28	19.07.2014	01.08.2018	
CON	178 Antoniówka 3	2006-09-11 2006-10-07	19.07.2014	01.08.2018	
CON	179 Śniatycze 1	2007-07-28	19.07.2014	23.08.2018	
CON	180 Śniatycze 2	2007-07-28	19.07.2014	23.08.2018	
CON	181 Perespa	2007-07-28			
CON	230 Plebanka 1	2006-10-07	10.06.2014	23-08-2018	
CON	231 Plebanka 2	2007-07-28			
CON	232 Sawin	2006-09-23	16.06.2014	02.08.2018	
CON	233 Tuchanie	2006-09-30	19.06.2014	02.08.2018	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
CON	416 Jezioro Hilinki	2006-10-13 (uwzględniono obserwatora z lat ubiegłych)	20.08.2014	30.08.2018	
CON	417 Jezioro Stobińskie Południowe	2006-10-27	11.07.2014	06.07.2018	
CON	418 Jezioro Stobińskie Północne, brzeg południowo-wschodni	2006-10-27	10.07.2014	6.07.2018	
CON	419 Jezioro Stobińskie Północne, brzeg zachodni	2006-10-27	10.07.2014	6.07.2018	
CON	420 Półwysep na Żelwie	2007-09-20	20.08.2014	4.09.2018	
CON	441 Mielubagno	2006-10-13 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	20.08.2014	4.09.2018	
CON	442 Wilkokuk	2006-10-13 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	23.08.2014	29.08.2018	
CON	443 Rezerwat Łempis jezioro Łempis	2007-09-13	8.07.2014	30.08.2018	
			2.09.2014		
CON	445 Rezerwat Łempis jezioro Stulpieniuk	2007-09-18	9.07.2014	30.08.2018	
			2.09.2014		
CON	446 Jezioro Gajlik	2006-10-09 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	2.09.2014	4.09.2018	
CON	452 Jezioro Długie	2006-10-11 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)			
CON	458 Jezioro Żubrowo S	2006-10-11 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	22.09.2014	28.08.2018	
CON	460 Jezioro Żubrowo SW	2006-10-11 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	22.09.2014	28.08.2018, 4.09.2018	
CON	465 Rezerwat Bagno Serebryskie 1	2007-07-12 2007-09-02	29.08.2014	02.08.2018	
CON	468 Rezerwat Bagno Serebryskie 2	2007-09-02	29.08.2014	02.08.2018	
CON	482 Rezerwat Bagno Serebryskie 3	2006-09-23			
CON	486 Rezerwat Bagno Serebryskie 4	2006-09-23			
CON	492 Rezerwat Brzeźno	2007-07-07 2007-09-21	29.07.2014	02.08.2018	
CON	496 Rezerwat Roskosz 1	2006-09-17	05.09.2014	02.08.2018	
CON	499 Rezerwat Roskosz 2	2006-09-21	05.09.2014	02.08.2018	
CON	502 Rezerwat Roskosz 3	2006-09-17			
CON	504 Rezerwat Sobowice	2006-09-21			
CON	505 Kłocie Ostrowieckie	2006-07-27	23.06.2014	12.08.2018	
CON	506 Linkowo Południowe	2006-10-27	29.05.2014	23.06.2018	
CON	508 Linkowo Północne	2006-10-27	31.10.2014	23.06.2018	
CON	510 Osowiec Południowy	2006-07-27	21.06.2014	17.06.2018	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
CON	511 Osowiec Północny	2006-07-27	21.06.2014	23.06.2018	
CON	513 Osowiec Środkowy	2006-07-27	21.06.2014	17.06.2018	
CON	517 Sarbinowo	2006-07-27	19.06.2014	9.09.2018	
CON	519 Półwysep Łąpa	2007-09-17	22.08.2014	31.08.2018	
CON	5636 Antoniówka 4		19.07.2014	01.08.2018	
CON	5651 Jezioro Brożane		24.09.2014	5.09.2018	
CON	5657 Bagno Bubnów 2		12.07.2013	03.08.2018	
CON	5658 Bagno Bubnów 3		26.07.2014	24.08.2018	
CON	572 Rosochaty Róg	2006-10-13 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	23.08.2014	4.08.2018	
CON	5741 Sadowskie Kłociowe		23.06.2014	7.09.2018	
CON	5742 Żółwia Kłoc Południowa		31.10.2014	12.08.2018	
CON	5743 Żółwia Kłoc Północna		31.10.2014	12.08.2018	
CON	5745 Mnica		18.10.2014	9.09.2018	
CON	577 Jurkowy Róg	2007-09-19	22.08.2014	31.08.2018	
CON	758 Jezioro Kojle	2006-10-14 (uwzględniono dane obserwatora z lat ubiegłych)	19.08.2014	28.08.2018	

Badania prowadzono od końca czerwca do początków września, przy czym na zdecydowanej większości stanowisk przypadały one na sierpień. Termin wykonania badań nie rzutował negatywnie na otrzymane wyniki. W poprzednim okresie obserwacji badania były prowadzone od czerwca do października, a większość stanowisk była badana w sierpniu i wrześniu.

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle np. 2009-2011), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie (w latach 2016-2019)

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2006-2008	2006, 2007, 2008		62	62	10	62		
2013-2014	2013, 2014		60	60	2	8		
2016-2018	2018		58	58				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

W pierwszym cyklu monitoringu badania terenowe wykonano na 62 stanowiskach. Na podstawie obserwacji prowadzonych w latach 2006-2008, 13 stanowisk wskazano do usunięcia z sieci monitoringu, jednak 3 z tychże stanowisk ponownie były monitorowane w cyklu 2013-2014 (Rezerwat Roskosz 2, Linkowo Północne, Osowiec Północny). W drugim cyklu monitoringu wyznaczono 8 nowych stanowisk monitoringowych i łącznie w latach 2013-2014 zmonitorowano 60 stanowisk siedliska 7210. W trzecim cyklu badania terenowe przeprowadzono na 58 stanowiskach, gdyż z puli stanowisk monitorowanych w poprzednim cyklu wyłączono stanowiska Jezioro Tchórzyno i Jezioro Sitno ze względu na zniszczenie siedliska na tych stanowiskach. W roku 2018 nie wskazano do usunięcia żadnego stanowiska monitoringowego.

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2006-2008	2006, 2007, 2008		14	14		14		
2013-2014	2013, 2014		16	16		3	1	
2016-2018	2018		15	15			1	

W pierwszym cyklu monitoringu stan siedliska oceniono dla 14 obszarów Natura 2000. W latach 2013-2014 po raz drugi oceniono 13 obszarów (powtórnie nie oceniono obszaru Jezioro Gopło) oraz wystawiono oceny dla 3 obszarów, które nie były oceniane w latach 2006-2008 (Ostoja Poleska, Ostoja Szaniecko-Solecka, Jezioro Lubie i Dolina Drawy). W roku 2018 wykonano oceny dla 15 obszarów, obszar Pojezierze Myśluborskie nie został oceniony.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

W latach 2006-2008 roku opracowano wstępną listę i waloryzację wskaźników:

Wskaźnik	FV	U1	U2
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	70%–100%	69%-40%	<40%
Gatunki ekspansywne roślin zielnych	1. trzęślica modra do 5% 2. trzcina pospolita do 20%	1. trzęślica modra 5%–20% 2. trzcina pospolita 20%-30%	1. trzęślica modra >20% 2. trzcina pospolita >30%
Zwarcie szuwarów	(30)40%–100%	20%–39%	<20%

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

Ekspansja krzewów i podrostu drzew	< 5%	6 - 15%	>15%
Stopień uwodnienia	0–25 cm ponad poziom gruntu	20–0 cm poniżej poziomu gruntu oraz 25–35 cm powyżej poziomu gruntu	<-20 cm poniżej poziomu gruntu >35 cm powyżej poziomu gruntu

Wskaźniki kardynalne:

- stopień uwodnienia
- gatunki ekspansywne roślin zielnych
- zwarcie szuwarów
- ekspansja krzewów i podrostu drzew

W 2010 roku, w wydany Przewodniku do monitoringu zaproponowano zmodyfikowaną listę wskaźników.

Dodano wskaźniki: Gatunki charakterystyczne, Gatunki dominujące, Obce gatunki inwazyjne, Gatunki synantropijne, Zniszczenia mechaniczne.

Zmodyfikowano też waloryzację pojedynczych wskaźników:

Wskaźnik	FV	U1	U2
Gatunki ekspansywne roślin zielnych	1. trzęślica modra do 5% 2. trzcina pospolita do 20% Dodano do p. 2: i turzycy nitkowatej, turzycy oraz sztywnej	Było: 1. trzęślica modra 5%–20% 3. trzcina pospolita 20%-30% Jest: udział 5-15% trzęślicy modrej, udział do 20% trzciny i 30% turzycy nitkowatej, turzycy oraz sztywnej	Było: 1. trzęślica modra >20% 3. trzcina pospolita >30% Jest: Udział powyżej 15% trzęślicy modrej, Udział powyżej 20% trzciny i powyżej 30% turzycy nitkowatej, turzycy oraz sztywnej
Zwarcie szuwarów	Było: (30)40%–100% Jest: co najmniej 40% <i>Cladium mariscus</i>, co najmniej 30% pozostałych	Było: 20%–39% Jest: 20-40% <i>Cladium mariscus</i>, 20-30% pozostałe	<20%
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Było: < 5% Jest: Pojedyncze krzewy	Było: 6 - 15% Jest: 5-10% udział krzewów lub podrostu drzew	Było: >15% Jest: >10%

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

Stopień uwodnienia	Było: 0–25 cm ponad poziom gruntu Jest: 0-20 cm dla kłoci, 0-10 cm dla pozostałych	Było: 20–0 cm poniżej poziomu gruntu oraz 25–35 cm powyżej poziomu gruntu Jest: 0-20 cm poniżej, lub 20-30 cm powyżej poziomu gruntu	Było: <-20 cm poniżej poziomu gruntu >35 cm powyżej poziomu gruntu Jest: więcej niż 20 cm poniżej lub powyżej 30 cm
---------------------------	---	---	--

Do listy wskaźników kardynalnych dodano: Gatunki charakterystyczne.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano danych pochodzących z innych projektów niż Monitoring GIOŚ.

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

Badania prowadzono na 58 stanowiskach w 2018 roku. Dla zdecydowanej większości stanowisk było to powtórzenie monitoringu szczegółowego przeprowadzonego w latach 2006-2008 i kontynuowanego w okresie 2013/14. Liczba monitorowanych stanowisk jest reprezentatywna w skali Polski, gdyż badaniami objęto większość krajowych obszarów Natura 2000, w których siedlisko przyrodnicze 7210 zostało dotychczas stwierdzone.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Na gruntach prywatnych zlokalizowane są 22 stanowiska, 2 to własność mieszana, a pozostałe 34 leżą na gruntach Skarbu Państwa

Stanowisko	Własność
Półwysep na Zelwie	Właściciele prywatni ; RZGW w Warszawie, Inspektorat Giżycko
Jezioro Stobińskie Północne, brzeg zachodni	Własność: Skarb Państwa Jezioro Skarbu Państwa w zarządzie Marszałka woj. zachodniopomorskiego. Należy do obwodu rybackiego Jeziora Kościelne na rzece Ogardna – Nr 1, użytkownik rybacki 7.10.2013-7.10.20123: Wielkopolski Ośrodek Wędkarski „Rybak” sp. z o.o., ul. Gen. Sikorskiego 16, 64-400 Międzychód, tel. 604 661 866. Teren wokół jeziora w zarządzie Lasów Państwowych - nadleśnictwo Bierzwnik
Bagno Staw 3	Własność: Skarb państwa: Poleski Park Narodowy
Słupów	Własność - grunty prywatne; teren w Gminie Działoszyce jednak grunty są własnością prywatną mieszkańców wsi Słupów
Śniatycze 2	Własność: właściciele prywatni; RZGW w Lublinie, RDOŚw Lublinie
Plebanka 1	Własność: grunty prywatne

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

Tuchanie	Własność: grunty prywatne
Komarów 2	Własność: grunty prywatne
Komorówko	Własność: grunty prywatne; Nadleśnictwo Kliniska Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie Os. Pucko 1, 72-123 Kliniska Wielkie e-mail: kliniska@szczecin.lasy.gov.pl
Turze	Własność: Grunty prywatne; Nadleśnictwo Kliniska Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie Os. Pucko 1, 72-123 Kliniska Wielkie e-mail: kliniska@szczecin.lasy.gov.pl
Sawin	Własność: grunty prywatne RDOŚ w Lublinie, RZGW w Warszawie, WZMiUW w Lublinie,
Młyny	Własność: grunty prywatne Szaniecki Park Krajobrazowy
Jezioro Stobińskie Południowe	Własność: Jezioro Skarbu Państwa w zarządzie Marszałka woj. zachodniopomorskiego. Należy do obwodu rybackiego Jeziora Kościelne na rzece Ogardna – Nr 1, użytkownik rybacki 7.10.2013-7.10.2013: Wielkopolski Ośrodek Wędkarski „Rybak” sp. z o.o., ul. Gen. Sikorskiego 16, 64-400 Międzychód, tel. 604 661 866. Teren wokół jeziora - zarówno las, jak i przyległe bagna - w zarządzie Lasów Państwowych - nadleśnictwo Bierzwnik
Bryzgiel	Własność: mieszana - właściciele prywatni - Wigierski Park Narodowy - RZGW w Warszawie, Inspektorat Giżycko
Jurkowy Róg	Własność: mieszana - właściciele prywatni - Wigierski Park Narodowy - RZGW w Warszawie, Inspektorat Giżycko
Zwierzyniec	Własność: prywatna Zarząd: Szaniecki Park Krajobrazowy, Gmina Busko Zdrój,
Żółwia Kłoc Północna	Własność: Skarb Państwa; Drawieński Park Narodowy
Sadowskie Kłociowe	Własność: Skarb Państwa; Nadleśnictwo Mirosławiec
Jezioro Brożane	Własność: Skarb Państwa; - Nadleśnictwo Pomorze - RZGW w Warszawie, Inspektorat Giżycko
Półwysep Łapa	Własność: Skarb Państwa ; - Wigierski Park Narodowy
Kłocie Ostrowieckie	Własność: Skarb Państwa; Drawieński Park Narodowy
Żółwia Kłoc Południowa	Własność: Skarb Państwa; Drawieński Park Narodowy
Jezioro Stobińskie Północne, brzeg południowo-wschodni	Własność: Skarb Państwa Jezioro Skarbu Państwa w zarządzie Marszałka woj. zachodniopomorskiego. Należy do obwodu rybackiego Jeziora Kościelne na rzece Ogardna – Nr 1, użytkownik rybacki 7.10.2013-7.10.2013: Wielkopolski Ośrodek Wędkarski „Rybak” sp. z o.o., ul. Gen. Sikorskiego 16, 64-400 Międzychód, tel. 604 661 866. Teren wokół jeziora w zarządzie Lasów Państwowych - nadleśnictwo Bierzwnik
Wiłkokuk	Własność: Skarb Państwa; Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Pomorze
Rezerwat Łempis jezioro Łempis	Własność: Skarb Państwa; Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Pomorze, leśn. Wigrańce
Rezerwat Łempis jezioro Stulpieniuk	Własność: Skarb Państwa; Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Pomorze, leśn. Wigrańce
Mnica	Własność: Skarb Państwa; Nadleśnictwo Drawsko Pomorskie Stanowisko w granicach poligonu drawskiego (Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych), w strefie otulinowej poligonu

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

Jezioro Hilinki	Własność: Skarb Państwa; Nadleśnictwo Głębokki Bród
Linkowo Południowe	Własność: Skarb Państwa; Nadleśnictwo Smolarz
Sarbinowo	Własność: Skarb Państwa; Nadleśnictwo Smolarz
Osowiec Południowy	Własność: Skarb Państwa; RDOŚ Gorzów Wlkp. Nadleśnictwo Głusko
Osowiec Północny	Własność: Skarb Państwa; RDOŚ Gorzów Wlkp. Nadleśnictwo Głusko
Osowiec Środkowy	Własność: Skarb Państwa; RDOŚ Gorzów Wlkp. Nadleśnictwo Głusko
Jezioro Żubrowo SW	Własność: Skarb Państwa; RZGW w W-wie, Zarząd Zlewni w Giżycku
Linkowo Północne	Własność: Skarb Państwa Starosta strzelecko-drezdenkowski (zarządca jeziora). Lasy wokół w zarządzie Lasów Państwowych - Nadleśnictwo Smolarz.
Bagno Staw 1	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Poleski Park Narodowy
Bagno Bubnów 1	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Poleski Park Narodowy
Bagno Staw 2	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Poleski Park Narodowy
Bagno Bubnów 3	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Poleski Park Narodowy
Bagno Bubnów 2	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Poleski Park Narodowy
Rezerwat Roskosz 1	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Oddział Terenowy w Chełmie
Rezerwat Bagno Serebryskie 2	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Oddział Terenowy w Chełmie
Rezerwat Bagno Serebryskie 1	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Oddział Terenowy w Chełmie
Rezerwat Brzeźno	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Oddział Terenowy w Chełmie
Rezerwat Roskosz 2	Własność: Skarb Państwa; Zarząd: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie Oddział Terenowy w Chełmie
Jezioro Białe	Własność: Skarb Państwa; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego Powiat gnieźnieński, gm. Witkowo, obręb Skorzęcin Nadleśnictwo, dz. ew. nr 91/1.
Jezioro Niedzięgiel	Własność: Skarb Państwa; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego Powiat gnieźnieński, gm. Witkowo,

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*), cała Polska, wprowadzenie

	obręb Skorzęcin Nadleśnictwo, dz. ew. nr 96/1.
Rosochaty Róg	Własność: właściciel prywatny
Antoniówka 1	Własność: właściciele prywatni; RDOŚ w Lublinie, RZGW w Lublinie,
Antoniówka 2	Własność: właściciele prywatni; RDOŚ w Lublinie, RZGW w Lublinie, Urząd Gminy Komarów-Osada,
Antoniówka 4	Własność: właściciele prywatni; RDOŚ w Lublinie, RZGW w Lublinie, Urząd Gminy Komarów-Osada,
Antoniówka 3	Własność: właściciele prywatni; RDOŚ w Lublinie, RZGW w Warszawie, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie,
Śniatycze 1	Własność: właściciele prywatni; RZGW w Lublinie, RDOŚ w Lublinie,
Komarów 1	Własność: właściciele prywatni; RZGW w Warszawie, Zarząd Zlewni Lublin,
Jezioro Kojle	właściciel prywatny
Jezioro Żubrowo S	właściciele prywatni
Jezioro Gajlik	właściciele prywatni
Mielubagno	właściciele prywatni

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2006-2008	28	18	6	10	62
		2013-2014	33	17	7	3	60
		2016-2018	39	13	5	1	58
	<u>Gatunki charakterystyczne¹</u>	2006-2008	47	10	2		59
		2013-2014	43	13	3	1	60
		2016-2018	38	17	3		58
	Odpowiednie uwodnienie	2006-2008	41	12	8	1	62
	Brak ekspansji olchy czarnej	2006-2008	25	5	1		31
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2006-2008	21	9	1		31
		2013-2014	42	13	5		60
		2016-2018	35	9	14		58
	Gatunki ekspansywne	2006-2008	11	14	4	1	30
	Gatunki ekspansywne i inwazyjne	2006-2008	1				1
	<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>	2006-2008	11	10	10		31
		2013-2014	30	16	14		60
		2016-2018	33	11	14		58
	Gatunki synantropijne	2006-2008	60	1	1		62
		2013-2014	60				60
		2016-2018	58				58
	Mechaniczne zniszczenie	2006-2008	26	3	1		30
	Naturalny kompleks siedlisk	2006-2008	3				3
	Obce gatunki inwazyjne	2006-2008	54	4	3		61
		2013-2014	60				60
		2016-2018	55	3			58
	Zanieczyszczenie pestycydami lub przenawożenie	2006-2008	49	2		8	59
		2013-2014	43			17	60
		2016-2018	51			7	58
	Zniszczenia mechaniczne	2006-2008	26	2	1		29
		2013-2014	56	4			60
		2016-2018	56	1	1		58
	<u>Zwarcie szuwarów</u>	2006-2008	32	14	13	3	62

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
		2013-2014	35	13	11	1	60
		2016-2018	36	13	9		58
	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	2006-2008	11	1			12
	Gatunki dominujące	2006-2008	12	9	7		28
		2013-2014	30	20	9	1	60
		2016-2018	29	16	13		58
	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	2006-2008	18	9	4		31
		2013-2014	34	9	16	1	60
		2016-2018	31	14	13		58
	<u>Stopień uwodnienia</u>	2013-2014	39	11	10		60
		2016-2018	37	10	11		58
Specyficzna struktura i funkcje		2006-2008	20	28	13	1	62
		2013-2014	26	10	23	1	60
		2016-2018	14	16	27	1	58
Perspektywy ochrony		2006-2008	19	23	3	17	62
		2013-2014	30	18	8	4	60
		2016-2018	30	16	10	2	58
Ocena ogólna		2006-2008	19	29	13	1	62
		2013-2014	22	12	25	1	60
		2016-2018	12	18	27	1	58

¹ Podkreślono wskaźniki kardynalne

Zmiany metodyki – patrz. P. 9

W okresie 2006-2008 były realizowane 3 typy monitoringu (ogólny, szczegółowy i zintegrowany), każdy z odmiennym zestawem wskaźników. Ponadto, w 2007 roku na części stanowisk były prowadzone równolegle monitoringi: ogólny i szczegółowy, a w 2008 roku szczegółowy i zintegrowany. Testowano w ten sposób różne metodyki monitoringu, starając się wypracować optymalny zestaw wskaźników i sposób prowadzenia monitoringu. Stąd różnice we wskaźnikach i liczbie ocen dla wskaźników w tym okresie na poszczególnych stanowiskach.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	6	1	7	4		4	3	44	58
Specyficzna struktura i funkcje	2	1	3	12	5	17	1	37	58
Perspektywy ochrony	3		3	9		9	4	42	58
Ocena ogólna	6		6	12	4	16	1	35	58

Na większości stanowisk, nie odnotowano zmian ocen poszczególnych parametrów. Najbardziej stabilny był parametr Powierzchnia siedliska, dla którego aż na 44 (76%) spośród 58 badanych stanowisk, ocena nie zmieniła się. Na 3 stanowiskach poprzednio, a na 1 (Sarbinowo) w 2018 r określono ją na XX (przy czym ocena ta wynikała z potwierdzenia faktu zaniku siedliska). Aż na 7 stanowiskach nastąpiła poprawa oceny parametru, przy czym na 1 stanowisku (Jezioro Hilinki) o 2 stopnie: z U2 na FV. W tym samym czasie pogorszenie oceny odnotowano na 4 stanowiskach. Największe zmiany nastąpiły w ocenach parametru Struktura i funkcje. W zdecydowanej większości były one negatywne, gdyż poprawę stanu odnotowano na jedynie 3 stanowiskach (Komarów 2, Jurkowy Róg), w tym na 1 (Śniatycze 2) o 2 stopnie. Natomiast gorsze niż w poprzednim okresie oceny odnotowano na 17 stanowiskach (blisko 30%), w tym aż na 5 o 2 stopnie (z FV na U2). Zmiany ocen parametru Perspektywy ochrony dotyczą ok. 28% stanowisk i w $\frac{3}{4}$ są to zmiany negatywne. Poprawa ocen tego parametru (z U1 na FV) miała miejsce jedynie na 3 stanowiskach (Śniatycze 1, Śniatycze 2, Jezioro Niedzięgieł). W konsekwencji, ocena ogólna na 60% stanowisk pozostała bez zmian, natomiast na pozostałych pogorszyła się w prawie 28%, a polepszyła w ok. 10%.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Nazwa wskaźnika	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Gatunki charakterystyczne				6		6	1	51	58
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	1		1	10	3	13		44	58
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	5		5	4		4		49	58
Gatunki synantropijne								58	58
Obce gatunki inwazyjne				3		3		55	58
Zanieczyszczenie pestycydami lub przenawożenie							15	43	58
Zniszczenia mechaniczne	3		3		1	1		54	58
Zwarcie szuwarów	5	1	6	5		5	1	46	58
Gatunki dominujące	4		4	8	1	9	1	44	58
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	3		3	2	1	3	1	51	58
Stopień uwodnienia	4	2	6	11	1	12		40	58
Podsumowanie	18	3	19	25	7	29	16	58	58

W stosunku do poprzedniego okresu obserwacji nastąpiło pogorszenie stanu siedliska: sumarycznie odnotowano zmniejszenie liczby gatunków charakterystycznych, przesuszenie siedliska i wynikającą z niego ekspansję drzew i krzewów (aż na 3 stanowiskach był to proces gwałtowny – zmiana z FV na U2), pojawiły się pierwsze gatunki inwazyjne, zmieniła się niekorzystnie struktura dominacji gatunków. Natomiast na podobnej liczbie stanowisk nastąpiła z jednej strony ekspansja niepożądanych gatunków zielnych, a z drugiej - ich zanik. Analogiczne przemiany nastąpiły w zwarcu szuwarów, czy powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje. Dla żadnego ze wskaźników nie odnotowano istotnej poprawy, tj. znacznej przewagi liczby stanowisk na których nastąpiła poprawa, nad tymi gdzie oceny pogorszyły się. W szeregu stanowisk stwierdzono niewłaściwie wyprowadzone oceny w okresie 2013/14, w związku z czym zmiany ocen to zmiany pozorne. Były to:

Ekspansja drzew i krzewów: na stanowisku Sawin, zmiana oceny z U1 na FV jest zmianą pozorną wynikającą z niepoprawnego wystawienia oceny w poprzednim okresie; na stanowisku tym w obu okresach podawano wierzbę: *Salix cinerea* + oraz w 2013 roku *S. rosmarinifolia*, a w 2018 *Frangula alnus* - wszystkie te gatunki z ilościowością + ; Zmiana oceny z U1 na U2 nastąpiła na stanowisku Osowiec Północny (w roku 2014 wskaźnik dotyczący występowania krzewów i podrostu drzew oceniony został jako U1 - ocena ekspercka, niezgodna z metodyką. Gatunki budujące warstwę krzewów osiągały w roku 2014 pokrycie wynoszące 10%. W roku 2018 stwierdzono wzrost pokrycia powierzchni przez gatunki krzewiste i podrost drzew do 20-25% i wskaźnik oceniony został jako stan zły (U2); Na stanowisku Bagno Staw 3 - pogorszenie oceny z FV na U2 wynika albo z bardzo mocnego przesuszenia siedliska albo nie odnaleziono płatu, w którym wcześniej wykonywano monitoring.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Gatunki charakterystyczne: Jezioro Hilinki zmiana pozorna wynikająca z niewłaściwie wystawionej oceny.

Gatunki dominujące: zmiany pozorne będące korektą uprzednio niewłaściwie przydzielonej oceny: jezioro Hilinki (z FV na U1), Jezioro Kojle (z U2 na U1), Jezioro Żubrowo S (z U1 na U2).

Gatunki ekspansywnych roślin zielnych: zmiana pozorna wynikająca z niezgodnie z waloryzacją wystawionych ocenach w poprzednim okresie: stanowisko Roskosz 1 (z U1 na FV), tak jak Osowiec Południowy (odmienna interpretacja udziału turzycy nitkowatej).

Stopień uwodnienia: Rosochaty Róg zmiana oceny wskaźnika z U2 na FV, w związku z poprawą uwodnienia w trakcie monitoringu (przy czym ocena U2 w roku 2014 była błędna).

Zniszczenia mechaniczne: Półwysep Łapa zmiana oceny wskaźnika z U1 na FV, ponieważ 50 m² stanowi poniżej 5% powierzchni transektu (ocena w roku 2014 została przyznana niepoprawnie), a do tego miejsca te stały się miejscem kiełkowania i rekrutacji kłoci wiechowatej).

Zwarcie szuwarów: Antoniówka 3 (brak rzeczywistych zmian - zmiana oceny z U1 na FV wynika z zaniżenia oceny w poprzednim monitoringu), Jurkowy Róg (zmiana oceny z U2 na U1, która nie wynika ze zmiany wartości wskaźnika, ale z jego zmienionej, racjonalnej oceny.) i Turze (zmiana oceny z FV na U1, która wynika ze zmiany wartości wskaźnika (z 40% na 20%)), oraz jezioro Hilinki (zmiana z FV na U1 w związku z korektą poprzednio niewłaściwie przydzielonej oceny).

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA STANOWISKACH

Najgorzej zachowane jest siedlisko w woj. świętokrzyskim, gdzie są jedynie 3 pojedyncze, rozproszone stanowiska, wszystkie ocenione na U2.; Natomiast najwięcej stanowisk zostało ocenionych na U2 w woj. lubelskim. Na pozostałym terenie odnotowano zróżnicowanie ocen stanu ochrony w obrębie każdego z rejonów występowania siedliska.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

Ekspansja krzewów i podrostu drzew Wskaźnik na 35 stanowiskach został oceniony na FV, na 9 na U1 i na 14 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu zmalała liczba ocen FV i U1 (odpowiednio o 7 i o 4) a wzrosła ocen U2 o 9. Część tych zmian miała charakter zmian pozornych wynikających z niepoprawnego wystawienia oceny w poprzednim okresie (Sawin, Bagno Staw 3, Osowiec Północny,). Jedyńm stanowiskiem na którym odnotowano poprawę oceny był Sawin, gdzie zmiana oceny z U1 na FV to zmiana pozorna, wynikająca z niepoprawnego wystawienia oceny w poprzednim okresie. Największe faktyczne zmiany negatywne zaszły na stanowiskach Osowiec Środkowy i Osowiec Południowy, gdzie nastąpił wzrost pokrycia transektu przez krzewy wierzbowe i zmiana oceny z FV na U2. Na stanowiskach: Mielubagno, Zwierzyniec i Jezioro Żubrowo S nastąpiła zmiana oceny z U1 na U2 w wyniku rozrostu drzew i krzewów, głównie olchy czarnej i wierzby szarej. Podobnie na 2 stanowiskach nad Jeziorem Stobińskim (FV na U1), gdzie nastąpiła ekspansja olszy. Na pojedynczych stanowiskach, gdzie były prowadzone działania ochronne, np. Rosochaty Róg wprowadzony wypas spowodował zmniejszenie pokrycia przez krzewy, choć nie spowodowało to zmiany oceny.

Gatunki charakterystyczne Wskaźnik na 38 stanowiskach został oceniony na FV, na 17 na U1 i na 3 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu zmalała liczba ocen FV o 5, wzrosła U1 (o 4), pozostała na tym samym poziomie liczba ocen U2. Na dobrze ocenionych stanowiskach były stwierdzane na ogół 1-2 gatunków: kłoc wiechowata *Cladium mariscus* i turzyca *Buxbauma Carex buxbaumii*, rzadziej marzyca czarniawa *Schoenus nigricans*. Kłoc pokrywała zwykle od 40 do 90% powierzchni, najczęściej 70-80%. Na 6 stanowiskach ocena pogorszyła się (Tuchanie, Młyny, Słupów, Zwierzyniec, Rosochaty Róg), przy czym niekiedy były to zmiany pozorne wynikające z niewłaściwie zastosowanej metodyki w poprzednim okresie, jak Jezioro Hilinki (z FV na U1). W Rosochatym Rogu kłoc zanika pod presją intensywnego wypasu koni, turzyca *Buxbauma* występuje bardzo nielicznie (zmiana oceny z U1 na U2).

Gatunki dominujące Wskaźnik na 29 stanowiskach został oceniony na FV, na 16 na U1 i na 13 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu nieznacznie zmalała liczba ocen FV (o 1) i U1 (o 4), a wzrosła ocen U2 (o 4). Najczęściej (na dobrze ocenionych stanowiskach) dominowały gatunki charakterystyczne kłoc wiechowata *Cladium mariscus*, turzyca *Buxbauma Carex buxbaumii*, ale na innych były to także: turzyca sztywna *Carex elata*, turzyca nitkowata *Carex lasiocarpa*, trzcina pospolita *Phragmites*, pałka szerokolistna *Typha latifolia*, a niekiedy gatunki drzewiaste: olsza, wierzby. Ogółem oceny wskaźnika polepszyły się na 4 a pogorszyły na 9 stanowiskach. Na stanowisku Roskosz 2 ocena wskaźnika podniesiona z U1 na FV, gdzie ustąpienie trzciny mogło nastąpić na skutek utrzymującego się wyższego poziomu wody, a na stanowisku Światycze 2 zmniejszył się nieznacznie udział trzęślicy *Molinia caerulea*. Pogorszenie oceny z FV na U1 miało miejsce na stanowiskach Bagno Staw 3 w wyniku mocnego przesuszenia siedliska, Jurkowy Róg (ekspansja trzciny), Rosochaty Róg (z U1 na U2) w związku z zanikaniem kłoci, Młyny, Słupów, Zwierzyniec także zmiany z U1 na U2 w wyniku ekspansji trzciny i trzęślicy. Największa różnica w ocenie ma miejsce na stanowisku Turze (z FV na U2) w wyniku

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

ekspansji trzciny i tojeści. Zmiany pozorne będące korektą uprzednio niewłaściwie przydzielonej oceny: jezioro Hilinki (z FV na U1), Jezioro Kojle (z U2 na U1), Jezioro Żubrowo S (z U1 na U2).

Gatunki ekspansywne roślin zielnych Wskaźnik na 33 stanowiskach został oceniony na FV, na 11 na U1 i na 14 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu wzrosła liczba ocen FV o 3, zmalała U1 (o 5), pozostała na tym samym poziomie liczba ocen U2. Poprawa ocen nastąpiła na stanowiskach: Roskosz 1 (z U1 na FV) wysoki poziom wody, zahamowany rozwój trzciny, Śniatycze 2 (zmniejszenie udziału trzęślicy), Rosochaty Róg (zmniejszenie udziału trzciny i trzęślicy). Pogorszenie z FV na U1 nastąpiło na stanowiskach: Bagno Staw 3 (przesuszenie wywołujące ekspansję trzciny), Linkowo Południowe, Młyny (z U1 na U2) w wyniku wzrostu pokrycia trzęślicy modrej. Zmiany pozorne wynikające z niezgodnie z waloryzacją wystawionych ocen w poprzednim okresie: stanowisko Roskosz 1 (z U1 na FV), tak jak Osowiec Południowy (odmienna interpretacja udziału turzycy nitkowatej). Na niektórych stanowiskach odnotowano też zmiany pokrycia powierzchni transektu przez gatunki ekspansywne, ale nie były na tyle duże, aby doprowadzić do zmiany oceny wskaźnika.

Gatunki synantropijne w obu okresach obserwacji wskaźnik na wszystkich badanych stanowiskach został oceniony na FV gdyż nie stwierdzono występowania gatunków synantropijnych.

Obce gatunki inwazyjne w poprzednim okresie obserwacji 2013/14 wszystkie stanowiska zostały ocenione na FV gdyż nie stwierdzono gatunków obcych, inwazyjnych w płatach siedliska. W 2018 roku na 3 stanowiskach ocena pogorszyła się do U1. Na stanowiskach: Bagno Staw 1, Linkowo Południowe, Słupów stwierdzono pojedyncze osobniki odpowiednio: nawłoci późnej, tawuły kutnerowatej i astra lancetowatego.

Powierzchnia zajęta przez siedlisko na transekcje Wskaźnik na 31 stanowiskach został oceniony na FV, na 14 na U1 i na 13 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu zmalała liczba ocen FV o 3, wzrosła U1 (o 5) i zmalała U2 (o 3). Polepszenie oceny z U2 na U1 nastąpiło na stanowisku Śniatycze 2 (wzrost pokrycia transektu przez siedlisko z <40% do >50%). Natomiast pogorszenie oceny na stanowisku , Turze (z FV na U1). Najsilniej pogorszyła się ocena na stanowisku Jezioro Brożane (zmiana z FV na U2). Zmiany pozorne: polepszenie z U2 na U1 na jez. Kojle (ze względu na dostosowanie metodyki do lokalnych warunków), Mielubagno zmiana oceny z FV na U1, będące korektą uprzednio niewłaściwie przyznanej oceny. Zwierzyniec: poprawa oceny z U2 na U1 (zmiana pozorna, poprzednio pokrycie ok. 60%; wg waloryzacji powinna to być ocena U1, jak obecnie), Jezioro Brożane: zmiana oceny z FV na U2 w związku z właściwą interpretacją metodyki. Na niektórych stanowiskach odnotowano też zmiany pokrycia powierzchni transektu przez siedlisko, ale nie były tak duże, aby doprowadzić do zmiany oceny wskaźnika.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Stopień uwodnienia Wskaźnik na 37 stanowiskach został oceniony na FV, na 10 na U1 i na 11 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu zmalała liczba ocen FV o 2, zmalała U1 (o 1) i wzrosła U2 (o1). Polepszenie oceny z U1 na FV : Roskosz 2, Śniatycze 1 (stanowisko na źródłowym torfowisku kopułowym, najprawdopodobniej dobre zasilanie podziemne, lecz okresowo stany mogą być zbyt niskie), Jezioro Brożane - zmiana oceny wskaźnika z U2 na FV w wyniku wykształcenia się pła. Pogorszenie ocen: Bagno Bubnów 2 (zmiana oceny wskaźnika z FV na U1 ze względu na niski poziom wody wynikający z warunków meteorologicznych), tak jak i Bagno Staw 2 i Bagno Staw 3, Komarów 1, Komarów 2 (oba ze względu na obniżenie poziomu wód gruntowych), Mielubagno, Komorówko; na stanowisku Plebanka 1 (z U1 na U2), tak jak Młyny, Słupów i Zwierzyniec. Zmiany pozorne: Rosochaty Róg zmiana oceny wskaźnika z U2 na FV, w związku w poprawą uwodnienia w trakcie monitoringu (przy czym ocena U2 w roku 2014 była błędna).

Torfowiska kłociowe (nakredowe) w obszarze Uroczyska Puszczy Drawskiej oraz na stanowiskach na Torfowisku Osowiec charakteryzują się znacznym uwodnieniem, powyżej 20 - 30 cm. Wynika to głównie z charakteru ekologicznego siedliska. Torfowisko rozwinęło się tu w wyniku naturalnego procesu zarastania zbiornika wodnego. W związku z tym, na stanowisku utrzymuje się stosunkowo wysoki poziom wody, ponad 30 cm. Długoletnie obserwacje i pomiary wody nie wykazują negatywnego związku pomiędzy wysokim stanem uwodnienia i stanem szuwaru kłoci wiechowatej. W związku z tym należy dla siedliska w obszarze Uroczyska Puszczy Drawskiej stan uwodnienia powyżej 30 cm uznać za prawidłowy (FV).

Zniszczenia mechaniczne Wskaźnik na 56 stanowiskach został oceniony na FV, na 1 na U1 i na 1 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu liczba ocen FV nie zmieniła się, zmalała U1 (o 3) i wzrosła U2 (o1). Najgorzej ocenione 2 stanowiska to Rezerwat Roskosz 1 (U1) i Rosochaty Róg (U2). Bagno Staw 1 - ocena wskaźnika podniesiono z U1 na FV (koleiny powstałe po przejeździe traktora zarosły roślinnością), Sawin – aktualnie brak zniszczeń; Pogorszenie oceny: Rosochaty Róg (zmiana oceny wskaźnika z FV na U2, w związku z intensywnym wypasem i zmianą struktury i składu gatunkowego roślinności na całym transekcie). Zmiany pozorne: Półwysp Łapa (zmiana oceny wskaźnika z U1 na FV, ponieważ 50 m² stanowi poniżej 5% powierzchni transektu (ocena w roku 2014 została przyznana niepoprawnie), a do tego miejsca te stały się miejscem kiełkowania i rekrutacji kłoci wiechowatej)

Zwarcie szuwarów Wskaźnik na 36 stanowiskach został oceniony na FV, na 13 na U1 i na 9 na U2. W stosunku do poprzedniego okresu liczba ocen FV wzrosła o 1, nie zmieniła liczba ocen U1 i zmalała U2 (o 2). Poprawa oceny: Śniatycze 2 (poprawa oceny z U2 na FV - zwarcie wyższe niż w 2014 r.), Plebanka 1 (zwiększenie zwarcia i duży udział wojłoku, zmiana oceny z U2 na U1), podobnie Tuchanie. Pogorszenie oceny: Rosochaty Róg, Słupów i Zwierzyniec, pogorszenie oceny z U1 na U2 w związku z postępującym zanikiem kłoci oraz Turze (pogorszenie oceny z FV na U1; poprzednio zwarcie powyżej 40%, aktualnie ok. 20%),. Zmiany pozorne: Antoniówka 3 (brak rzeczywistych zmian - zmiana oceny z U1 na FV wynika z zaniżenia oceny w poprzednim monitoringu), Jurkowy Róg (zmiana oceny z U2 na U1, która nie wynika ze

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

zmiany wartości wskaźnika, ale z jego zmienionej, racjonalnej oceny), oraz jezioro Hilinki (zmiana z FV na U1 w związku z korektą poprzednio niewłaściwie przydzielonej oceny).

Zanieczyszczenie pestycydami – wskaźnik usunięty w 2010 roku, lecz oceniony przez ekspertów także w 2018 roku. Na prawie wszystkich stanowiskach brak było tego typu oznak, i wskaźnik otrzymał on ocenę FV. Na siedmiu stanowiskach (Komarów 2, Antoniówka 1, 2, 3, 4, Sawin, Tuchanie) wskaźnika nie określono (ocena XX).

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Najwięcej z odnotowanych oddziaływań miało wpływ negatywny. Było to 19 oddziaływań o intensywności A (poprzednio 17), 23 o intensywności B (poprzednio 25) i 25 z intensywnością C (poprzednio 17). Znacznie mniej było tych o wpływie neutralnym – łącznie 18 (poprzednio 13), a najmniej pozytywnych: 15 (poprzednio 17). Do pozytywnych oddziaływań należą przede wszystkim: koszenie z różną intensywnością, notowane łącznie na 7 stanowiskach, przy czym na części z nich są to działania ochronne i podwyższanie zwierciadła wody (na 5 stanowiskach, prawie wszystkie ocenione na A)

Do negatywnych oddziaływań zaliczono przede wszystkim naturalne procesy sukcesji (odnotowane na 26 stanowiskach, z różną intensywnością – na 16 stanowiskach A lub B), lub konkurencję (13 stanowisk), która przejawia się głównie w ekspansji trzciny i in. gatunków ekspansywnych; działania związane ze zmianami stosunków wodnych, głównie różne formy melioracji, pobór wód, osuszanie terenów bagiennych – łącznie stwierdzone na ok. 20 stanowiskach, a ich intensywność była zróżnicowana, choć głównie określana jako A lub B. Także różne formy aktywności człowieka, związane ze spędzaniem czasu wolnego, jak wędkarstwo, sporty wodne, infrastruktura sportowa, turystyka. Zostały stwierdzone na 13 stanowiskach (głównie intensywność A i B) i miały negatywny wpływ na siedlisko. W 17 przypadkach odnotowano wpływ zwierząt, głównie bobrów na siedlisko i dla większości stanowisk był to wpływ negatywny. Na pojedynczych stanowiskach stwierdzono jednak, że działalność tych zwierząt ograniczała ekspansję zarośli i przyczyniała się do utrzymania otwartej powierzchni. Pozostałe oddziaływania były notowane na pojedynczych stanowiskach i nie mają większego znaczenia dla oceny oddziaływań w skali regionu.

Oddziaływania stwierdzono na wszystkich 58 stanowiskach monitoringowych. Na 42 z nich odnotowano oddziaływania, w których nie zaszły zmiany w stosunku do poprzedniego okresu obserwacji, jak np. szkody wyrządzane przez zwierzynę (15 stanowisk), 19 stanowisk gdzie tak samo oceniono sukcesję, 7 gdzie oddziałują drogi, ścieżki, czy linie kolejowe.

Na 29 stanowiskach nastąpiła poprawa pod względem podawanych oddziaływań: 5 stanowisk związanych z koszeniem, 8 związanych ze spędzaniem wolnego czasu – jak wędkarstwo, sporty itp., 14, na których wpływ na siedlisko miały zmiany stosunków wodnych i 11 dotyczących sukcesji szeroko rozumianej),

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

a na 32 stanowiskach nastąpiło pogorszenie pod względem odnotowanych oddziaływań (22 stanowiska związane z sukcesją, 7 ze zmianami stosunków wodnych, 8 z turystycznym użytkowaniem terenu, i na 2 wypas zwierząt).

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

Wśród zagrożeń dominowały te, o intensywności B lub C (odpowiednio 23 i 25 stanowisk, poprzednio 25 i 17). Na 19 stanowiskach stwierdzone zagrożenia miały intensywność A (poprzednio na 17). Na 15 stanowiskach były to zagrożenia związane z sukcesją naturalną, tj. zarastanie przez drzewa i krzewy oraz ekspansywne gatunki roślin, w tym takie, określone jako konkurencyjne lub gatunki ekspansywne. Na ponad 20 stanowiskach zagrożeniem były zmiany stosunków wodnych, głównie osuszanie, choć na pojedynczych stanowiskach także zalewanie. Zagrożeniem są także różne formy aktywności człowieka wiążące się z powstawaniem infrastruktury sportowo rekreacyjnej i nadmierna penetracja terenu (11 stanowisk). Jako zagrożenie uznano też wypas, zwłaszcza koni, prowadzący do wycofywania się kłoci (2 stanowiska). Odnotowano też negatywny wpływ dróg i ścieżek, w tym linie kolejowe, których lokalizacja na nasypach wpływa na stosunki wodne torfowisk, postrzegając je jako zagrożenie dla siedliska. Pozostałe, odnotowywane na pojedynczych stanowiskach nie mają istotnego wpływu na ocenę zagrożeń w regionie. Zmiany zagrożeń stwierdzono łącznie na 49 stanowiskach. Na 21 z nich odnotowano zagrożenia, których intensywność nie zmieniła się od ostatniego okresu obserwacji. Na 23 stanowiskach nastąpiła poprawa, tj. zmniejszyła się intensywność, lub nie odnotowano podawanego zagrożenia. Należą do nich Sukcesja (11 stanowisk), blisko 10 stanowisk, na których zagrożeniem były zmiany stosunków wodnych, formy spędzania wolnego czasu – na 8 stanowiskach. Równocześnie zwiększenie zagrożenia odnotowano na 23 stanowiskach pod względem sukcesji naturalnej (w tym także konkurencja, gatunki ekspansywne i obce), osuszanie i inne zmiany stosunków wodnych na 5 stanowiskach, i zagrożenie przez różne formy spędzania wolnego czasu przez ludzi wzrosło na 8 stanowiskach.

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM - NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

Parametr oceniono jako właściwy FV w skali regionu. Na zdecydowanej większości stanowisk (39 spośród 58 monitorowanych, czyli 67%) parametr Powierzchnia siedliska został oceniony jako właściwy i było to o 6 stanowisk więcej niż w poprzednim okresie obserwacji. Na 13 stanowiskach (22%) w 2018 roku (poprzednio na 17 stanowiskach) oceniono go na U1 (głównie w wyniku zmniejszania się powierzchni w efekcie zarastania przez drzewa i krzewy oraz bardzo małej powierzchni płatów). Na U2 oceniono 5 stanowisk (8,6%), podczas gdy poprzednio było to 7 stanowisk. Siedlisko na nich zanika, lub zajmuje skrajnie małe powierzchnie. Pojedyncze stanowiska: 1 w 2018 r (a poprzednio 3) zostały ocenione na XX. Było to stanowisko Sarbinowo, gdzie powtórnie nie potwierdzono obecności siedliska. Na stanowiskach Zwierzyniec i

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Mielubagno nastąpiło pogorszenie ocen z U1 na U2; na stanowiskach: Turze, Komorówko oceny zmieniły się z FV na U1. Natomiast ocena poprawiła się z U1 na FV, na stanowiskach: Rosochaty Róg, Jezioro Żubrowo SW, Osowiec Północ, gdyż jest stabilna w okresie 4 letnim, a na stanowisku Półwysep Łapa w wyniku ekspansji kłoci, jak i Roskosz 2 (poprawa warunków uwodnienia i stanu kłociowiska: zmniejszenie udziału trzciny pospolitej, lepszy rozwój kłoci wiechowatej). Na stanowisku jezioro Hilinki zmiana oceny z U2 na FV (powierzchnia stabilna). Jezioro Brożane - zmiana z XX na FV ze względu na nieznaczne powiększenie areалу kłociowiska.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach

Parametr struktura i funkcje został oceniony jako zły w skali regionu. Decyduje o tym przewaga ocen U2 (27 aktualnie, 23 poprzednio) czyli blisko 47%. Znacznie mniej stanowisk zostało ocenionych na FV (14, czyli 24%, poprzednio 26 stanowisk) lub na U1 (16, czyli blisko 28%, poprzednio 10 stanowisk). Głównymi przyczynami złego stanu siedliska są ekspansja drzew i krzewów (olsza, wierzyby) oraz zielnych gatunków ekspansywnych (trzcina, pałka, turzyce), przyspieszane w sytuacjach przesuszenia torfowiska. Ma to wpływ na strukturę dominacji gatunków w zbiorowisku. Czynniki te powodują fragmentację siedliska, jego zanik i wycofywanie się gatunków charakterystycznych. Na stanowisku Sarbinowo parametr oceniono na XX, gdyż potwierdzono brak siedliska. Najlepiej ocenianymi stanowiskami, była część tych zlokalizowanych na terenach chronionych, jak Bagno Bubnów, Bagno Serebryjskie, Rezerwat Brzeźno, Rezerwat Roskosz, Rezerwat Łempis, czy niektóre stanowiska w Drawieńskim Parku Narodowym – wszystkie wskaźniki kardynalne, a zwykle także i pozostałe były oceniane na FV. Zdecydowanie źle, na U2, zostały ocenione niewielkie stanowiska siedliska rozproszone w krajobrazie rolniczym, gdzie wpływ antropopresji jest znaczny. Należą do nich np. izolowane stanowiska leżące w woj. świętokrzyskim (Młyny, Zwierzyniec i Słupów), gdzie zachodzą niekorzystne zmiany w strukturze siedliska. Największe niekorzystne zmiany zaszły na stanowiskach, gdzie ocena parametru została obniżona z FV na U2 (Bagno Staw 3, Kłocie Ostrowieckie, Linkowo Południowe, Osowiec Południowy i Osowiec Środkowy). Kolejnych 12 stanowisk zostało ocenionych gorzej niż poprzednio: na 4 nastąpiły zmiany z U1 na U2, a na 8 z FV na U1. Równocześnie tylko na 3 stanowiskach zaszły zmiany pozytywne oceny: Komarów 2 i Jurkowy Róg (zmiana z U2 na U1), a na stanowisku Śniatycze 2 z U2 na FV.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Perspektywy ochrony dla siedliska są złe U2. Wprawdzie na 30 stanowiskach (czyli 52%), tak jak poprzednio, parametr został oceniony na FV, na 16 stanowiskach (poprzednio na 18) na U1 i na 10 (poprzednio 8) na U2, ale ogólnie, ze względu na coraz mniejszy udział dobrze zachowanych stanowisk oraz na pogarszający się stan struktury i funkcji, przy braku właściwych działań ochronnych i miejscami trwałej degradacji siedliska związanej z wielkoobszarowymi melioracjami w tym kontekście odtworzenie siedliska 7210 może być nie do zrealizowania. Pogorszenie ocen parametru miało miejsce w przypadku stanowisk, na których pogarszał się stan siedliska, lub zmniejszała powierzchnia i brak było działań ochronnych. Takie zmiany (U1 na U2) zaszły na stanowiskach Słupów, Zwierzyniec, Młyny oraz Mielubagno. Z kolei z FV na U1 pogorszyły się oceny na stanowiskach: Bagno Staw 3, Komarów 1 i komarów 2, Antoniówka 1, Półwysep na Zelwie. Tylko w 3 przypadkach nastąpiła poprawa

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

oceny parametru z U1 na FV: Śniatycze 1, Śniatycze 2 i jezioro Niedzięgiel. Dwa stanowiska zostały ocenione na XX: Sarbinowo (potwierdzony zanik siedliska) i Jezioro Brożane (perspektywy trudne do określenia, możliwy zarówno zanik kłoci przy dalszym samoczynnym podwyższaniu się poziomu wody w jeziorze, bądź jej ekspansja w związku z bardzo korzystnymi, jak się wydaje, warunkami siedliskowymi).

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan siedliska został oceniony jako zły U2. Wskazują na to oceny parametrów (struktura i funkcje oraz Perspektywy ochrony) dla regionu, jak i oceny ogólne na poszczególnych stanowiskach. W 2018 roku tylko 12 z nich (ok. 21%) zostało ocenionych na FV (poprzednio 22), 18 (31%) na U1 (poprzednio 12) i 27 (47%) na U2 (poprzednio 25). Najgorzej ocenionym parametrem była Struktura i funkcja, gdzie blisko połowa stanowisk oceniona została na U2. Natomiast dla oceny perspektyw ochrony istotne były obserwowane trendy stanu ochrony, tj. pogarszanie się ocen w ostatnim okresie. Powierzchnia siedliska na ogół nie wpływała negatywnie na ocenę ogólną.

Jedynie na 6 stanowiskach (Roskosz 2, Antoniówka 4, Komarów 2, Śniatycze 1 i 2, Jurkowy Róg) ocena poprawiła się, o 1 stopień. Na znacznie większej liczbie stanowisk, bo na 16 pogorszyła się, przy czym na stanowiskach Kłocie Ostrowickie, Linkowo Południe, Osowiec Południe i Osowiec Środkowy była to zmiana z FV na U2, a więc znaczące pogorszenie stanu siedliska.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

II.B. POZOSTAŁE TABELLE NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumi, Schoenetum nigricantis) 7210, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLH040007	Jezioro Gopło	kujawsko-pomorskie Pojezierze Kujawskie	1518	Potrzymiech	2006-2008	U2	U2	U1	U2
2.	PLH040007	Jezioro Gopło	wielkopolskie Pojezierze Gnieźnieńskie	1519	Łuszczewo	2006-2008	XX	XX	XX	XX
3.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	1547	Bagno Bubnów 1	2006-2008	FV	U1	FV	U1
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
4.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	1554	Bagno Staw 1	2006-2008	U2	U2	U1	U2
						2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	U1 U1	U2 U2
5.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	1565	Bagno Staw 2	2006-2008	FV	U2	U1	U2
						2013-2014 2016-2018	U1 U1	FV U1	FV FV	U1 U1
6.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	1567	Bagno Staw 3	2006-2008	U1	U1	U1	U1
						2013-2014 2016-2018	U1 U1	FV U2	FV U1	U1 U2
7.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	5657	Bagno Bubnów 2	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
8.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	5658	Bagno Bubnów 3	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
9.	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	465	Rezerwat Bagno Serebryskie 1	2006-2008	XX	FV	XX	FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
10	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	468	Rezerwat Bagno Serebryskie 2	2006-2008	XX	FV	XX	U1
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	U1 U1	FV U1
11	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	482	Rezerwat Bagno Serebryskie 3	2006-2008	U1	U1	U1	U1
12	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	486	Rezerwat Bagno Serebryskie 4	2006-2008	FV	FV	FV	FV
13	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	492	Rezerwat Brzeźno	2006-2008	XX	FV	XX	FV
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
14	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	496	Rezerwat Roskosz 1	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
15	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	499	Rezerwat Roskosz 2	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014 2016-2018	U1 FV	FV FV	FV FV	U1 FV
16	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	502	Rezerwat Roskosz 3	2006-2008	FV	FV	FV	FV
17	PLH060024	Torfowisko Sobowice	lubelskie Pagóry Chełmskie	504	Rezerwat Sobowice	2006-2008	FV	FV	U1	FV
18	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	174	Komarów 1	2006-2008	U1	U1	XX	U1
						2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U2	FV U1	U2 U2
19	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	175	Komarów 2	2006-2008	U1	U1	FV	U1
						2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U1	FV U1	U2 U1
20	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	176	Antoniówka 1	2006-2008	U1	U1	U1	U1
						2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	FV U1	U2 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
21	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	177	Antoniówka 2	2006-2008	U1	U1	XX	U1
						2013-2014	U1	FV	FV	U1
						2016-2018	U1	FV	FV	U1
22	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	178	Antoniówka 3	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
23	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	179	Śniatycze 1	2006-2008	U1	U1	XX	U1
						2013-2014	FV	U1	U1	U2
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
24	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	180	Śniatycze 2	2006-2008	U1	U1	XX	U1
						2013-2014	U1	U2	U1	U2
						2016-2018	U1	FV	FV	U1
25	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	181	Perespa	2006-2008	U1	U1	XX	U1
26	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	5636	Antoniówka 4	2013-2014	FV	U1	FV	U2
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
27	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie Grzęda Sokalska	230	Plebanka 1	2006-2008	FV	U1	U1	U1
						2013-2014	U1	U2	U2	U2
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
28	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie Grzęda Sokalska	231	Plebanka 2	2006-2008	U1	FV	XX	FV
29	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie Grzęda Sokalska	1406	Plebanka 2.1	2006-2008	U1	U1	XX	U1
30	PLH060068	Sawin	lubelskie Pagóry Chełmskie	232	Sawin	2006-2008	U2	U2	FV	U2
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
31	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	758	Jeziro Kojle	2006-2008	U1	U2	U1	U2
						2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
32	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	519	Półwysep Łapa	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX U1 FV	U2 U2 U2	XX U1 U1	U2 U2 U2
33	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	572	Rosochaty Róg	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U1 FV	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U2 U2 U2
34	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Równina Augustowska	577	Jurkowy Róg	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX FV FV	U2 U2 U1	XX U1 U1	U2 U2 U1
35	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Równina Augustowska	1368	Bryzgiel	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX FV FV	FV FV FV	XX FV FV	FV FV FV
36	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	416	Jezioro Hilinki	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U2 FV	U2 U2 U2	U1 U1 U1	U2 U2 U2
37	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	420	Półwysep na Zelwie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX FV FV	U1 U1 U1	XX FV U1	U1 U1 U1
38	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	441	Mielubagno	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U1 U2	U1 U2 U2	U1 U1 U2	U1 U2 U2
39	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	442	Wiłkokuk	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV FV FV	U1 FV FV	U1 FV FV	U1 FV FV
40	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	443	Rezerwat Łempis jezioro Łempis	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX FV FV	U1 U2 U2	XX U1 U1	U2 U2 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
41	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	445	Rezerwat Łempis jezioro Stulpieniuk	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX FV FV	FV FV FV	XX FV FV	FV FV FV
42	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	5651	Jezioro Brożane	2013-2014 2016-2018	XX FV	U2 U2	XX XX	U2 U2
43	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	446	Jezioro Gajlik	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 FV FV	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U2 U2 U2
44	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	452	Jezioro Długie	2006-2008	U1	U1	U1	U1
45	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	458	Jezioro Żubrowo S	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U1 U1	U1 U2 U2	FV U1 U1	U1 U1 U2
46	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	460	Jezioro Żubrowo SW	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U1 FV	FV U1 U1	FV U1 U1	FV U1 U1
47	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie Niecka Połaniecka	1546	Młyny	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U1 U1	U1 U2 U2	U1 U1 U2	U1 U2 U2
48	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie Niecka Połaniecka	1552	Zwierzyniec	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U1 U2	U2 U1 U2	U1 U1 U2	U2 U1 U2
49	PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	wielkopolskie Równina Wrzesińska	1516	Jezioro Niedzięgiel	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV FV FV	U1 FV FV	U1 U1 FV	U1 FV FV
50	PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	wielkopolskie Równina Wrzesińska	1517	Jezioro Białe	2006-2008	U1	U1	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2013-2014 2016-2018	U2 U1	U2 U2	U2 U2	U2 U2
51	PLH320006	Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	zachodniopomorskie Równina Pyrzycka	1504	Komorówko	2006-2008	FV	FV	U1	FV
						2013-2014 2016-2018	FV U1	U2 U2	U1 U1	U2 U2
52	PLH320006	Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	zachodniopomorskie Równina Pyrzycka	1505	Turze	2006-2008	U1	U1	U1	U1
						2013-2014 2016-2018	FV U1	U2 U2	U1 U1	U2 U2
53	PLH320014	Pojezierze Myśliborskie	zachodniopomorskie Pojezierze Myśliborskie	1514	Jezioro Tchórzyno	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
54	PLH320014	Pojezierze Myśliborskie	zachodniopomorskie Pojezierze Myśliborskie	1515	Jezioro Sitno	2006-2008	FV	FV	U1	FV
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
55	PLH320023	Jezioro Lubie i Dolina Drawy	zachodniopomorskie Równina Drawska	5745	Mnica	2013-2014	XX	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
56	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie Pojezierze Dobiegniewskie	417	Jezioro Stobińskie Południowe	2006-2008	FV	U1	FV	U1
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
57	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie Pojezierze Dobiegniewskie	418	Jezioro Stobińskie Północne, brzeg południowo-wschodni	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
58	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie Pojezierze Dobiegniewskie	419	Jezioro Stobińskie Północne, brzeg zachodni	2006-2008	FV	U1	FV	U1
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
59	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie Równina Drawska	505	Kłocie Ostrowieckie	2006-2008	FV	U1	FV	U1
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U2	FV FV	FV U2
60	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	506	Linkowo Południowe	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U2	FV FV	FV U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
61	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	508	Linkowo Północne	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
62	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	510	Osowiec Południowy	2006-2008	FV	U1	FV	U1
						2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U2	FV	U2
63	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	511	Osowiec Północny	2006-2008	U1	U1	U1	U1
						2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U2	U1	U2
64	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	513	Osowiec Środkowy	2006-2008	FV	U1	FV	U1
						2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U2	FV	U2
65	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Pojezierze Dobiegniewskie	517	Sarbinowo	2006-2008	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	XX	XX	XX	XX
						2016-2018	XX	XX	XX	XX
66	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie Równina Dawska	5741	Sadowskie Kłociowe	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
67	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	5742	Żółwia Kłoc Południowa	2013-2014	FV	U1	XX	U1
						2016-2018	FV	U2	FV	U2
68	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	5743	Żółwia Kłoc Północna	2013-2014	FV	FV	XX	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
69			lubelskie Obniżenie Dubienki	233	Tuchanie	2006-2008	U1	U1	U1	U1
						2013-2014	U1	U2	U2	U2
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
70			małopolskie Wyżyna Miechowska	1553	Słupów	2006-2008	U2	U2	U1	U2
						2013-2014	U2	U2	U1	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
					FV	2006-2008	28	20	19	19
						2013-2014	33	26	30	22

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2016-2018	39	14	30	12
				U1		2006-2008	18	28	23	29
						2013-2014	17	10	18	12
						2016-2018	13	16	16	18
				U2		2006-2008	6	13	3	13
						2013-2014	7	23	8	25
						2016-2018	5	27	10	27
				XX		2006-2008	10	1	17	1
						2013-2014	3	1	4	1
						2016-2018	1	1	2	1
				Razem		2006-2008	62	62	62	62
						2013-2014	60	60	60	60
						2016-2018	58	58	58	58

Uwaga: kolorami oznaczono zmiany ocen parametrów; na zielono – poprawę, na czerwono – pogorszenie, a na szaro zmiany na XX.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A01	Uprawa	Sąsiedztwo torfowisk	2006-2008	2									2							
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	2006-2008	3		1				1				1						
			2013-2014	5	1	1	2							1						
			2016-2018	3		1	1								1					
A03.02	nieintensywne koszenie	Użytkowanie kośne	2013-2014	1			1													
			2016-2018	4		1	2												1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak użytkowania	2013-2014	1									1							
A04	wypas	Użytkowanie pasterskie	2006-2008	2						1			1							
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1											1					
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1									1							
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1							1									
A06.04	zaniechanie produkcji uprawnej	Brak użytkowania	2013-2014	1			1													
			2016-2018	1			1													
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	Spływ z pól	2006-2008	4							4									
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Spływ z pól	2006-2008	2												2				
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Wadliwe melioracje	2016-2018	1												1				
B	leśnictwo	Szlaki zrywkowe lub zręby w sąsiedztwie	2006-2008	1												1				
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Pozyskanie surowca	2006-2008	1									1							
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wyrobbisko kredy	2006-2008	7							6				1					
			2013-2014	2						1					1					
			2016-2018	2						1					1					
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	2006-2008	5							3				2					
			2013-2014	4						1	2			1						
			2016-2018	1							1									
D01.02	drogi, autostrady	drogi	2006-2008	2							1				1					

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2013-2014	2						1					1					
			2016-2018	2						1					1					
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	2006-2008	4						4										
			2013-2014	2						2										
			2016-2018	2										1	1					
D02.01	linie elektryczne i telefoniczne	linie	2006-2008	2						2										
			2013-2014	1						1										
			2016-2018	1						1										
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	linie	2016-2018	1						1										
E01.04	inne typy zabudowy	Zabudowa rozproszona	2006-2008	1						1										
E02.03	inne tereny przemysłowe lub handlowe	infrastruktura	2006-2008	2						1	1									
E03	odpady, ścieki	ścieki	2006-2008	6						1				1	4					
			2013-2014	1											1					
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Dzikie wysypiska	2006-2008	5											5					
E05	Składowanie materiałów	skład	2016-2018	1										1						
E06	inne rodzaje aktywności człowieka	przeładunek paliw płynnych	2006-2008	1											1					
			2013-2014	1						1										
			2016-2018	1						1										
F02.01	Rybołówstwo bierne	Wydeptywanie	2006-2008	1										1						
F02.03	Wędkarstwo	Wydeptywanie	2006-2008	11									1	1	9					
			2013-2014	5									1	3	1					
			2016-2018	2											2					
F02.03.03	połowy ościeniem	Penetracja terenu	2016-2018	1										1						
F03.01	Polowanie	Penetracja terenu	2006-2008	1											1					
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	Penetracja terenu	2006-2008	1										1						
G01.01	żeglarstwo	Sport i rekreacja	2006-2008	1										1						
			2013-2014	1						1										
G01.01.01	motorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2016-2018	1											1					
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2016-2018	2										2						
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Sport i rekreacja	2006-2008	5						5										
			2013-2014	2						2										

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X				
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	
			2016-2018	2	2																
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	Sport i rekreacja	2006-2008	1	1																
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	2006-2008	4	1 1 2																
			2013-2014	2	1 1																
			2016-2018	2	1 1																
G02.09	obserwowanie przyrody	Sport i rekreacja	2013-2014	1	1																
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Sport i rekreacja	2013-2014	1	1																
			2016-2018	2	1 1																
G03	ośrodki edukacyjne	Sport i rekreacja	2006-2008	2	1 1																
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)	Zanieczyszczenia wód	2006-2008	2	1 1																
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	2016-2018	1	1																
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	Zanieczyszczenia powietrza	2006-2008	8	7 1																
			2013-2014	3	3																
			2016-2018	3	3																
H04.02	Wnoszenie azotu	Przeżyźnienie	2016-2018	2	2																
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Gatunki obce	2016-2018	1	1																
I02	problematyczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	2013-2014	1	1																
			2016-2018	4	4																
J01.01	wypalanie	wypalanie	2006-2008	17	10	2				4	1										
			2013-2014	6	1	2	2					1									
			2016-2018	1	1																
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	melioracje	2013-2014	2	1 1																
			2016-2018	1	1																
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	melioracje	2013-2014	1	1																
			2016-2018	1	1																
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	melioracje	2006-2008	13	13																
			2013-2014	12	8 4																
			2016-2018	13	7 2 4																

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
J02.04.01	zalewanie	Zmiany stosunków wodnych	2006-2008	1			1													
			2013-2014	1												1				
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	melioracje	2006-2008	2											2					
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1											1					
			2016-2018	1											1					
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	2013-2014	1											1					
			2016-2018	1											1					
J02.05.05	niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1												1				
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	3												3				
			2013-2014	1											1					
			2016-2018	1											1					
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	4			4													
			2013-2014	6			5						1							
			2016-2018	5	4		1													
J02.09	Działanie słonej wody na wody podziemne	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	7			3		1				2	1						
			2013-2014	3									2	1						
J02.09.02	inne działanie	Zaburzenie stosunków wodnych przez nasyp kolejowy	2016-2018	1											1					
K01.03	Wyschnięcie	Osuszenie	2013-2014	1										1						
			2016-2018	3									1	2						
K01.04	Zatopienie	Podwyższenie poziomu wody	2006-2008	1			1													
			2013-2014	1												1				
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	sukcesja	2006-2008	18						1		1	5	11						
			2013-2014	10	1				1				2	6						
			2016-2018	2								1		1						
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2006-2008	1										1						

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2013-2014	13									3	6	2					1
			2016-2018	24	1								6	9	8					1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	wojłok	2016-2018	4									1	1	1			1		
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	użyźnienie	2006-2008	3										3						
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Obniżenie pH	2006-2008	3										1	2					
			2013-2014	4						1			1	1	1					
			2016-2018	4							1			1	2					
K03	międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt	Presja bobrów	2006-2008	2			1							1						
K03.01	konkurencja	Ekspansja gatunków	2016-2018	2										1	1					
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja gatunków	2006-2008	9									4	4	1					
K04.01	konkurencja	konkurencja	2006-2008	33									5	23	5					
			2013-2014	13									5	7	1					
			2016-2018	11									4	5	2					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Działalność bobrów	2006-2008	11							9				2					
			2013-2014	6			1			2	2				1					
			2016-2018	17		1	2			2	11				1					
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Tworzenie się luk w zb. kłoci	2006-2008	1										1						
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów	Zwiększona ilość deszczu	2006-2008	1						1										
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		2013-2014	1									1							
X	Brak zagrożeń i nacisków		2013-2014	8								1					1			6
			2016-2018	5				1												4
Razem			2006-2008	54	10	3	9		2	2	18		23	36	34					
			2013-2014	60	3	4	10		1	6	5	1	17	25	17		1		1	7
			2016-2018	58	4	3	7	1	1	4	13		19	23	25			1	1	5

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	3	2	1	2
A03.02	nieintensywne koszenie	Użytkowanie kośne	4	1	3	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak użytkowania			1	
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	1			1
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	1			1
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	1	1		
A06.04	zaniechanie produkcji uprawnej	Brak użytkowania	1	1		
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Wadliwe melioracje	1			1
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wydobycie kredy	2	2		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	3	3	1	
D01.02	drogi, autostrady	drogi	2	2		
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	2			2
D02.01	linie elektryczne i telefoniczne	linie	1	1		
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	linie	1	1		
E03	odpady, ścieki	ścieki			1	
E05	Składowanie materiałów	składy	1			1
E06	inne rodzaje aktywności człowieka	przeładunek paliw płynnych	1	1		
F02.03	Wędkarstwo	wydeptywanie	2	1	4	
F02.03.03	połowy ościeniem	Sport i rekreacja	1			1
G01.01	żeglarsstwo	Sport i rekreacja	1	1		
G01.01.01	motorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2			2
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Sport i rekreacja	2	2		
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	2		2	2
G02.09	obserwowanie przyrody	Wydeptywanie			1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	2		1	2
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	1			1
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	Zanieczyszczenie powietrza	3	3		
H04.02	Wnoszenie azotu	Przeżyźnienie	2			2
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Gatunki obce	1			1
I02	problematiczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	4	1		3
J01.01	wypalanie	wypalanie	5		1	5
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	osuszanie	3	1	1	1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	osuszanie	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	osuszanie	13	8	4	1
J02.04.01	zalewanie	Podniesienie poziomu wody			1	
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	1	1		
J02.05.05	niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy	Zaburzenie stosunków wodnych			1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Zaburzenie stosunków wodnych	1	1		
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	Zaburzenie stosunków wodnych	5	1	4	1
J02.09	Działanie słonej wody na wody podziemne	Zaburzenie stosunków wodnych			3	
J02.09.02	inne działanie	Zaburzenie stosunków wodnych przez nasyp kolejowy	1			1
K01.03	Wyschnięcie	Osuszenie	3			3
K01.04	Zatopienie	Działalność bobrów			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	4	2	4	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	24	8	2	14
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Wojłok	4	1		3
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	obniżenie pH	4	3	1	
K03.01	konkurencja	Ekspansja gatunków	2			2
K04.01	konkurencja	Ekspansja gatunków	11	8	5	2
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Działalność bobrów	17	15	2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk				1	
X	Brak zagrożeń i nacisków		8	8	1	
Razem			58	42	29	32

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A01	Uprawa	Użytkowanie w sąsiedztwie pól	2006-2008	2		2		
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1		1		
			2016-2018	1			1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak koszenia	2013-2014	1	1			
A04	wypas	Użytkowanie pasterskie	2006-2008	1	1			
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1			1	
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1	1			
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Spływy z pól	2006-2008	2			2	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Wadliwe melioracje	2016-2018	1			1	
B	leśnictwo	Szlaki zrywkowe lub zręby w sąsiedztwie	2006-2008	2			2	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Pozyskanie surowca	2006-2008	1		1		
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wyroby kredy	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	2006-2008	2			2	
			2013-2014	1		1		
D01.02	drogi, autostrady	drogi	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	2016-2018	2		1	1	
E03	odpady, ścieki	ścieki	2006-2008	5		1	4	
			2013-2014	1			1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Dzikie wysypiska	2006-2008	6			6	
E05	Składowanie materiałów	składy	2016-2018	1		1		
E06	inne rodzaje aktywności człowieka	przeładunek paliw płynnych	2006-2008	1			1	
F02.01	Rybołówstwo bierne	Sport i rekreacja	2006-2008	1		1		
F02.03	Wędkarstwo	Wydeptywanie	2006-2008	11	1	1	9	
			2013-2014	5	1	3	1	
			2016-2018	2			2	
F02.03.03	połowy ościeniem	Sport i rekreacja	2016-2018	1		1		
F03.01	Polowanie	Wydeptywanie	2006-2008	1			1	
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	Sport i rekreacja	2006-2008	1		1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
G01.01	żeglarstwo	Sport i rekreacja	2006-2008	1		1		
G01.01.01	motorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2016-2018	1			1	
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2016-2018	2		2		
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	Sport i rekreacja	2006-2008	1		1		
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	2006-2008	3	1		2	
			2013-2014	2	1		1	
			2016-2018	2		1	1	
G02.09	obserwowanie przyrody	Wydeptywanie	2013-2014	1			1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	2013-2014	1			1	
			2016-2018	2	1	1		
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)	Zanieczyszczenie wód	2006-2008	2		1	1	
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenie wód	2016-2018	1			1	
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	Zanieczyszczenie powietrza	2006-2008	1			1	
H04.02	Wnoszenie azotu	Przeżyźnienie	2016-2018	2			2	
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Gatunki obce	2016-2018	1		1		
I02	problematyczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	2013-2014	1	1			
			2016-2018	4	4			
J01.01	wypalanie	pożary	2006-2008	1	1			
			2013-2014	1		1		
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1	1			
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Osuszanie	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Osuszanie	2006-2008	19	19			
			2013-2014	12	8	4		
			2016-2018	13	7	2	4	
J02.04.01	zalewanie	Działalność bobrów	2013-2014	1			1	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2006-2008	3		3		
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.05.05	niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1			1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	4			4	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
			2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1	1			
J02.09	Działanie słonej wody na wody podziemne	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	3		2	1	
			2013-2014	3		2	1	
J02.09.02	inne działanie	Zaburzenie stosunków wodnych przez nasyp kolejowy	2016-2018	1			1	
K01.03	Wyschnięcie	Osuszenie	2013-2014	1		1		
			2016-2018	3	1	2		
K01.04	Zatopienie	Działalność bobrów	2013-2014	1			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2006-2008	19	1	7	11	
			2013-2014	8		2	6	
			2016-2018	2	1		1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2006-2008	1		1		
			2013-2014	11	3	6	2	
			2016-2018	23	6	9	8	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Wojłok	2016-2018	3	1	1	1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost żyzności	2006-2008	3		3		
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Obniżenie pH	2006-2008	3		1	2	
			2013-2014	3	1	1	1	
			2016-2018	3		1	2	
K03	międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt	Działalność bobrów	2006-2008	1		1		
K03.01	konkurencja	konkurencja	2016-2018	2		1	1	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	2006-2008	10	5	4	1	
K04.01	konkurencja	konkurencja	2006-2008	40	6	29	5	
			2013-2014	13	5	7	1	
			2016-2018	11	4	5	2	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	bobry	2006-2008	3			3	
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Gatunki ekspansywne	2006-2008	1		1		
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		2013-2014	1	1			
Razem			2006-2008	47	23	36	34	
			2013-2014	41	17	25	17	
			2016-2018	48	19	23	25	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	1		1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak użytkowania	1		1	
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	1			1
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	1			1
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Wadliwe melioracje	1			1
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wyroby kruszywa	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	1		1	
D01.02	drogi, autostrady	Drogi	1	1		
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	Kolej	2			2
E03	odpady, ścieki	Ścieki	1		1	
E05	Składowanie materiałów	Składy	1			1
F02.03	Wędkarstwo	wydeptywanie	5	1	4	
F02.03.03	połowy ościeniem	Penetracja terenu	1			1
G01.01.01	motorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	1			1
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2			2
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	4		2	2
G02.09	obserwowanie przyrody	Wydeptywanie	1		1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	3		1	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	1			1
H04.02	Wnoszenie azotu	Przeżyźnienie	2			2
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Gatunki obce	1			1
I02	problematiczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	4	1		3
J01.01	wypalanie	pożary	1		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Zaburzenie stosunków wodnych	2		1	1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Zaburzenie stosunków wodnych	1	1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Zaburzenie stosunków wodnych	13	8	4	1
J02.04.01	zalewanie	Działanie bobrów	1		1	
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	1	1		
J02.05.05	niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy	Zaburzenie stosunków wodnych	1		1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Zaburzenie stosunków wodnych	1	1		
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	Zaburzenie stosunków wodnych	1		1	
J02.09	Działanie słonej wody na wody podziemne	Zaburzenie stosunków wodnych przez nasyp kolejowy	3		3	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
J02.09.02	inne działanie	Zaburzenie stosunków wodnych	1			1
K01.03	Wyschnięcie	osuszenie	3			3
K01.04	Zatopienie	Działanie bobrów	1		1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	6	1	4	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	23	7	2	14
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Wojłok	3			3
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Obniżenie pH	3	2	1	
K03.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	2			2
K04.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	15	8	5	2
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Działanie bobrów	1	1		
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		1		1	
Razem			49	21	23	29

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Ocenę: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2006-2008	3	1	2	4	10
		2013-2014	5	6	2	3	16
		2016-2018	8	4	2	1	15
	<u>Gatunki charakterystyczne¹</u>	2006-2008	10				10
		2013-2014	9	6	1		16
		2016-2018	8	6		1	15
	<u>Odpowiednie uwodnienie</u>	2006-2008	10	3			13
	<u>Brak ekspansji olchy czarnej</u>	2006-2008	4	5			9
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2006-2008	2	3			5
		2013-2014	10	5		1	16
		2016-2018	9	4	1	1	15
	<u>Gatunki ekspansywne</u>	2006-2008	1	5	2		8
	<u>Gatunki ekspansywne i inwazyjne</u>	2006-2008	1				1
	<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>	2006-2008		4	1		5
		2013-2014	5	8	3		16
		2016-2018	6	7	1	1	15
	<u>Gatunki synantropijne</u>	2006-2008	12	1	1		14
		2013-2014	16				16
		2016-2018	14			1	15
	<u>Mechaniczne zniszczenie</u>	2006-2008	7	1	1		9
	<u>Obce gatunki inwazyjne</u>	2006-2008	9	3	1		13
		2013-2014	16				16
		2016-2018	13	1		1	15
	<u>Zanieczyszczenie pestycydami lub przenawożenie</u>	2006-2008	7	1		5	13
		2013-2014	10			6	16
		2016-2018	14			1	15
	<u>Zniszczenia mechaniczne</u>	2006-2008	4	1			5
		2013-2014	15	1			16
		2016-2018	13	1		1	15
	<u>Zwarcie szuwarów</u>	2006-2008	6	4	3		13
		2013-2014	7	4	5		16
		2016-2018	7	5	2	1	15
	<u>Charakterystyczna kombinacja florystyczna</u>	2006-2008	3		1		4
	<u>Gatunki dominujące</u>	2013-2014	7	7	2		16

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Specyficzna struktura i funkcje	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	2016-2018	6	5	3	1	15
		2013-2014	8	3	5		16
		2016-2018	8	3	3	1	15
	<u>Stopień uwodnienia</u>	2006-2008	1				1
		2013-2014	8	5	3		16
		2016-2018	6	5	3	1	15
Perspektywy ochrony		2006-2008	3	4	3		10
		2013-2014	4	5	7		16
		2016-2018	3	6	5	1	15
Ocena ogólna		2006-2008	4	5	1		10
		2013-2014	5	7	3	1	16
		2016-2018	6	5	3	1	15

¹ Podkreślono wskaźniki kardynalne

Zmiany metodyki – patrz. P. 9

W latach 2006-2008 były realizowane 3 rodzaje monitoringu, każdy z innym zestawem wskaźników. Dlatego w tabeli dla tego okresu są różne liczby stanowisk, z ocenami dla poszczególnych wskaźników. Nie wystawiano też ocen dla wskaźników, które nie powinny być oceniane w skali obszaru.

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumi, Schoenetum nigricantis) 7210, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba obszarów ze zmianą							Suma obszarów	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	1		1	1		1	3	10	15
Specyficzna struktura i funkcje	1		1	2		2	1	11	15
Perspektywy ochrony				1		1	2	12	15
Ocena ogólna	1		1	3		3	2	9	15

Monitoring prowadzono na stanowiskach zlokalizowanych w 15 obszarach Natura 2000 (poprzednio na 16 – ale nie kontynuowano obserwacji na Pojezierzu Myśliborskim). Na większości z nich nie zanotowano zmian ocen parametrów. W jednym obszarze (Dolina Płoni i jezioro Miedwie) liczba badanych stanowisk była zbyt

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

mała, aby wystawić ocenę dla obszaru – oceniono go na XX (poprzednio oceny na podstawie danych własnych eksperta), a w Uroczyskach Puszczy Drawskiej, poprzednio ocenionych na XX, wystawiono oceny (wszystkie parametry otrzymały ocenę FV). Poprawę ocen odnotowano w pojedynczych przypadkach: w Dolinie Sieniochy parametr Struktura i funkcja oceniono lepiej niż poprzednio (z U2 na U1) i w konsekwencji także ocenę ogólną. W Ostoi Wigierskiej natomiast poprawa dotyczyła Powierzchni siedliska (z U1 na FV). Pogorszenie ocen nastąpiło w 3 obszarach: na Pojezierzu Sejneńskim była to zmiana pozorna, poprzednio ocena U1 była wystawiona niezgodnie z zasadami (aktualnie U2). W Ostoi Poleskiej nastąpiła zmiana Struktury i funkcji z FV na U1 i w konsekwencji także ocena ogólna. A w Ostoi Szaniecko-Soleckiej wszystkie parametry oceniono na U2 (poprzednio U1).

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW**III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000****1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Gatunki charakterystyczne : Na 8 obszarach oceniono wskaźnik na FV (poprzednio na 9), i na 6 na U1 (tak jak poprzednio). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana na XX, gdyż dane były niereprezentatywne. W Ostoi Szaniecko-Soleckiej pogorszyła się ocena z FV na U1, a w obszarze Pojezierze Gnieźnieńskie poprawiła z U1 na FV. W dobrze ocenionych obszarach Natura 2000 było stwierdzanych na ogół 1-2 gatunków: kłoc wiechowata *Cladium mariscus* i turzyca Buxbauma *Carex buxbaumii*, rzadziej marzyca czarniawa *Schoenus nigricans*.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew : Na torfowiskach najczęściej występują pojedyncze krzewy: wierzby szarej *Salix cinerea*, brzozy: *Betula pubescens*, *Betula obscura*, kruszyny *Frangula alnus*. Na 9 obszarach oceniono wskaźnik na FV, na 4 na U1 (łąki nad Szyszlą, Sawin, Ostoja Augustowska, Pojezierze Sejneńskie), i na 1 na U2 (Ostoj Szaniecko-Solecka). W Uroczyskach Puszczy Drawskiej zmieniono ocenę z XX na FV, w Ostoi Szaniecko-Soleckiej pogorszenie oceny z U1 na U2, i w Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana z FV na XX. W pozostałych przypadkach nie nastąpiły zmiany ocen wskaźnika. Zmiany ocen w obszarach Natura 2000 następowały w wyniku wzrost pokrycia transektów na stanowiskach przez krzewy wierzbowe (głównie wierzby szarej, rokity, oraz olchy czarnej). Tam, gdzie były prowadzone działania ochronne, wprowadzony wypas spowodował zmniejszenie pokrycia przez krzewy.

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych: Na 6 obszarach oceniono wskaźnik na FV (poprzednio na 5), na 7 na U1 (poprzednio na 8) i na 1 na U2 (poprzednio na 3). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana z FV na XX, gdyż brak danych dla ponad 90% areálu obszaru. Najczęściej spotykanymi gatunkami ekspansywnymi są trzęślica modra *Molina coerulea* i trzcina pospolita *Phragmites australis*. Najgorzej, na U2 została oceniona Ostoja Szaniecko-Solecka (pogorszenie oceny z U1 na U2), gdzie pokrycie przez trzcinę sięga 80-90%. W Ostoi Poleskiej obniżenie oceny wskaźnika z FV na U1 ze względu na ekspansję trzciny pospolitej. Na Pojezierzu Gnieźnieńskim odnotowano nieznaczny spadek udziału trzciny oraz podobny jak poprzednio udział pałki wąskolistnej i ocenę podwyższono na podstawie średniego pokrycia gatunków ekspansywnych. Na Torfowiskach Chelmskich poprawa oceny z U1 na FV, ale jest to poprawa pozorna, wynikająca z zastosowania waloryzacji z podanej w poradniku ochrony siedlisk, również na obszarze Pojezierze Sejneńskie nastąpiła poprawa oceny z U2 na U1.

Gatunki synantropijne: Na 14 obszarach wystawiono ocenę FV (poprzednio 16), gdyż gatunki synantropijne nie były notowane na stanowiskach w badanych obszarach N2000. W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana oceny z FV na XX, gdyż brak danych dla ponad 90% areálu obszaru. W pozostałych przypadkach nie nastąpiły zmiany ocen wskaźnika.

Obce gatunki inwazyjne: na 13 obszarach wystawiono ocenę FV (jak poprzednio), w Ostoi Poleskiej ocena wskaźnika obniżona z FV na U1 ze względu na pojawienie się nawłoci *Solidago gigantea*, a w ostoi Uroczyska Puszczy Drawskiej także stwierdzono inwazyjny gatunek – tawułę kutnerową. W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana z FV na XX (brak reprezentatywnych danych dla obszarów). W pozostałych przypadkach nie nastąpiły zmiany ocen wskaźnika.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Zniszczenia mechaniczne: na 13 (poprzednio na 15 obszarach) oceniono wskaźnik na FV, na 1 Ostoja Wigierska na U1 (poprzednio obszar Sawin oceniono na U1, gdyż mimo małej powierzchni zniszczeń, należy je uznać za istotne z powodu małej powierzchni siedliska i złej kondycji osobników kłoci wiechowatej - bardzo małe osobniki, w 2018 r. zmiana oceny na FV). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana z FV na XX, gdyż brak danych dla ponad 90% areálu obszaru. W pozostałych przypadkach nie nastąpiły zmiany ocen wskaźnika. Odnotowywane zniszczenia to: koleiny powstałe po przejeździe traktora, intensywny wypas koni powodujący zmiany struktury i składu gatunkowego roślinności na całym transekcie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Zwarcie szuwarów: Na 7 obszarach oceniono wskaźnik na FV (jak poprzednio), na 5 na U1 (poprzednio na 4) i na 2 na U2 (poprzednio na 5). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana na XX, gdyż dane były niereprezentatywne. Najgorzej, na U2 oceniono 2 obszary: Sawin, Ostoja Wigierska. Na Łąkach nad Szyszłą polepszenie oceny z U2 na U1 w wyniku poprawy zwarcia i dużego udziału wołoku. Dolina Sieniochy: poprawa oceny z U2 na FV; istotna poprawa stanu w stosunku do 2014, będąca wynikiem wyraźnego wzrostu pokrycia badanych w obszarze transektów przez szuwar kłociowy.

Gatunki dominujące: Na 6 obszarach oceniono wskaźnik na FV (poprzednio na 7), na 5 na U1 (poprzednio na 7) i na 3 na U2 (poprzednio na 2). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana na XX, gdyż dane były niereprezentatywne. W Ostoi Szaniecko-Soleckiej pogorszyła się ocena z FV na U2, ze względu na dominację trzciny na całej powierzchni torfowisk, i podobnie, na obszarach Pojezierze Sejneńskie i Ostoja Wigierska (z U1 na U2). Na Pojezierzu Gnieźnieńskim ocenę podwyższono z U1 na FV (mniejszy udział trzciny). W Ostoi Suwalskiej zmiana z U2 na U1 jest zmianą pozorną, w związku z niewłaściwie wystawioną oceną poprzednio.

Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje: Na 8 obszarach oceniono wskaźnik na FV (jak poprzednio), na 3 na U1 (jak poprzednio) i na 3 na U2 (poprzednio na 5). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana na XX, gdyż dane były niereprezentatywne. Najgorzej ocenione obszary, to: Dolina Sieniochy, Łąki nad Szyszłą, Sawin. W Ostoi Suwalskiej poprawa oceny z U2 na U1 (zmiana pozorna, ze względu na uzasadnioną, poprawioną interpretację metodyki). Na Pojezierzu Gnieźnieńskim podwyższono ocenę z U1 na FV ze względu na średni procent powierzchni zajęty przez siedlisko w transekcje.

Stopień uwodnienia: Na 6 obszarach oceniono wskaźnik na FV (poprzednio na 8), na 5 na U1 (jak poprzednio) i na 3 na U2 (jak poprzednio). W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmiana z FV na XX, gdyż dane były niereprezentatywne. Najgorzej zostały ocenione obszary: Sawin, Łąki nad Szyszłą, Ostoja Szaniecko-Solecka, przy czym w 2 ostatnich nastąpiło pogorszenie oceny z U1 na U2, ze względu na znaczne przesuszenie terenu, tj. brak wody na powierzchni gruntu na badanych stanowiskach. W Ostoi Poleskiej nastąpiło obniżenie wartości wskaźnika z FV na U1 ze względu na zbyt niski poziom wody na torfowisku. W ostoi Wigierskiej zmiana oceny wskaźnika z U2 na U1, ze względu na stan właściwy wskaźnika odnotowany na połowie stanowisk w obszarze..

Zanieczyszczenie pestycydami lub przenawożenie: wskaźnik usunięty w 2010 roku, lecz oceniony przez część ekspertów także w 2018 roku. Na 14 obszarów brak było tego typu oznak, i otrzymał on ocenę FV. Jeden obszar Dolina Płoni i Jezioro Miedwie oceniono na XX, gdyż dane były niereprezentatywne.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

2. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Na wszystkich monitorowanych obszarach wskazano aktualne oddziaływania. Dominowały te o wpływie negatywnym, głównie z intensywnością B (10) i C (9). Mniej było oddziaływań o neutralnym wpływie, także o intensywności B (2) lub C (5). Tylko w 4 przypadkach wskazano na oddziaływania o pozytywnym wpływie (4) o intensywności C. Najwięcej negatywnych oddziaływań dotyczyło Sukcesji wraz z konkurencją i ekspansją gatunków – odnotowane na 14 obszarach, na 10 wpływ sportowo-rekreacyjnego spędzania czasu przez ludzi na terenie obszarów, w 8 zmiany stosunków wodnych, rozumiane jako osuszanie, na 1 odnotowano szkody wyrządzane przez zwierzyńę. Jako pozytywne postrzegano koszenie (3 obszary) i usuwanie podszytu – wszystkie z intensywnością C (dotyczą one działań ochronnych podejmowanych na obszarach). Pozytywne były też szkody wyrządzane przez zwierzyńę, polegające na podniesieniu poziomu wody przez bobry. Neutralne oddziaływania to tzw. szkody wyrządzane przez zwierzyńę (3), obecność dróg i ścieżek, turystyka, wypalanie. Pozostałe były notowane na pojedynczych stanowiskach i nie mają większego wpływu na oddziaływania rozpatrywane w skali regionu.

Łącznie na 11 obszarach stwierdzono brak zmian oddziaływań w stosunku do poprzedniego okresu. Podawano w ten sam sposób głównie: szkody wyrządzane przez zwierzyńę, oddziaływanie sukcesji, osuszanie terenów torfowisk, turystykę i rekreację, obecność dróg. Na 9 obszarach podano oddziaływania, których nastąpiła poprawa w stosunku do poprzedniego okresu. Należą tu: Sukcesja, Osuszanie terenów, Turystyka i rekreacja, obecność odpadów, ścieków. Na podobnej liczbie, bo na 10 obszarach stwierdzono pogorszenie: były to głównie gatunki ekspansywne, turystyka i rekreacja, rzadziej sukcesja, osuszanie; pozostałe oddziaływania z tej grupy notowano tylko na pojedynczych obszarach.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000

Spośród stwierdzonych zagrożeń, największa część była podawana z intensywnością B lub C (odpowiednio po 10 i 9 obszarów), tak jak w poprzednim okresie obserwacji. Najmniej było obszarów, gdzie zagrożenia miały intensywność A (po 4 w obu okresach). Do zagrożeń o najwyższej intensywności należą: Sukcesja i Wyschnięcie terenu. Do najczęściej spotykanych zagrożeń należą: osuszanie terenów, sukcesja naturalna (wraz z konkurencją, ekspansją gatunków) oraz rozbudowa infrastruktury sportowo-turystycznej.

Zagrożenia stwierdzono na 13 obszarach, w tym na 9 dla części zagrożeń nie odnotowano zmian. Były to głównie Sukcesja (wraz z konkurencją i ekspansją gatunków) na 8 obszarach, osuszania terenów (4 obszary). Pozostałe notowano na pojedynczych obszarach. W 8 obszarach nastąpiła poprawa pod względem stopnia zagrożenia: dotyczyła ona głównie Sukcesji i turystycznego wykorzystania terenu, w mniejszym stopniu zanieczyszczeń. Także na 8 obszarach zagrożenia zwiększyły się: poprzez rozwój gatunków ekspansywnych, zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne terenu, a także wypas zwierząt i zarzucenie koszenia. Pozostałe zagrożenia notowano w pojedynczych obszarach.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000

Parametr Powierzchnia siedliska został oceniony na FV na 8 obszarach (poprzednio 5), na U1 na 4 obszarach (poprzednio 6), na 2 na U2 (poprzednio 2), i na 1 na XX (W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie na XX w obu okresach, gdyż dane były niereprezentatywne) poprzednio na 3 obszarach. Na Pojezierzu Gnieźnieńskim i w Uroczyskach Puszczy Drawskiej nastąpiła zmiana z XX na FV. W Ostoi Wigierskiej nastąpiła poprawa oceny (z U1 na FV). W Ostoi Szaniecko-Soleckiej pogorszyła się ocena z U1 na U2. Pogorszenie oceny wynikało głównie ze zmniejszania się powierzchni siedliska prowadzącej do jego zaniku na badanych w obszarach stanowiskach, w wyniku zarastania ich przez drzewa i krzewy; nisko oceniono też te, o bardzo małej powierzchni płatów. Poprawa ocen nastąpiła w obszarach, gdzie powierzchnia siedliska okazała się stabilna lub obserwowano ekspansję kłoci, głównie w wyniku poprawy warunków uwodnienia i zmniejszenie udziału trzciny pospolitej, a także lepszego rozwoju kłoci wiechowatej.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na obszarach Natura 2000

Parametr Struktura i funkcje został oceniony na FV na 3 obszarach (poprzednio 4), na U1 na 6 obszarach (poprzednio 5), na 5 na U2 (poprzednio 7), i na 1 na XX (w Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie na XX, gdyż dane były niereprezentatywne). Pogorszenie ocen odnotowano w obszarach: Ostoja Poleska z FV na U1, Ostoja Szaniecko-Solecka z U1 na U2, a polepszenie w Dolinie Sieniochy z U2 na U1. Głównymi przyczynami złego stanu siedliska są ekspansja drzew i krzewów (olsza, wierzby) oraz zielnych gatunków ekspansywnych (trzcina, pałka, turzyce), przyspieszane w wyniku przesuszenia torfowisk. Ma to wpływ na strukturę dominacji gatunków w zbiorowisku, sprzyja ekspansji trzciny i innych gatunków ekspansywnych. Pojawiają się też gatunki obce, inwazyjne. Czynniki te powodują fragmentację siedliska, jego zanik i wycofywanie się gatunków charakterystycznych. Najlepiej ocenianymi obszarami, były te zlokalizowane na terenach chronionych, jak: Poleski Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy, rezerваты przyrody : Rezerwat Brzeźno, Rezerwat Roskosz, Rezerwat Łempis,

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

Parametr Perspektywy ochrony został oceniony na FV na 6 obszarach (poprzednio 5), na U1 na 5 obszarach (poprzednio 7), na 3 na U2 (jak poprzednio), i na 1 na XX, jak poprzednio. W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie zmieniono ocenę z U1 na XX, gdyż dane były niereprezentatywne, a w Uroczyskach Puszczy Drawskiej nastąpiła zmiana z XX na FV. W obszarze Ostoja Szaniecko-Solecka nastąpiła zmiana z U1 na U2. Perspektywy ochrony siedliska pogarszają się na części obszarów ze względu na coraz mniejszy udział dobrze zachowanych stanowisk oraz na pogarszający się stan struktury i funkcji, przy braku właściwych działań ochronnych i miejscami trwałej degradacji siedliska związanej z wielkoobszarowymi melioracjami. Poprawa oceny parametru następowała rzadko, głównie w wyniku zwiększenia powierzchni i poprawy struktury siedliska na części stanowisk w obszarach. Także prowadzenie działań ochrony czynnej, skierowanych zwłaszcza na usuwanie drzew i krzewów oraz zapewnienie właściwego uwodnienia przyczyniają się do poprawy perspektyw ochrony siedliska.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Ocena stanu siedliska w badanych obszarach Natura 2000 nie zmieniła się znacząco od ostatniego okresu obserwacji, mimo zmian ocen pojedynczych parametrów. W 2018 roku stan siedliska w 3 obszarach oceniono na FV (Jezioro Lubie i Dolina Drawy, Lasy Bierzwnickie, Uroczyska Puszczy Drawskiej), poprzednio też w 3 obszarach. Na U1 oceniono 6 obszarów (jak poprzednio), natomiast na U2 oceniono 5 obszarów (poprzednio 6). W obu okresach po 1 obszarze oceniono na XX. Pogorszenie ocen odnotowano w obszarach: Ostoja Poleska z FV na U1, Pojezierze Sejneńskie i Ostoja Solecko-Szaniecka z U1 na U2. Polepszenie oceny nastąpiło w Dolinie Sieniochy z U2 na U1. W Ostoi Dolina Płoni i Jezioro Miedwie z U2 na XX, gdyż uznano dane za niereprezentatywne, a w Uroczyskach Puszczy Drawskiej nastąpiła zmiana z XX na FV. O złym stanie ochrony najczęściej decydują oceny parametrów Struktura i funkcje oraz Perspektywy ochrony. Najgorzej ocenionym parametrem była Struktura i funkcja, gdzie 5 obszarów oceniono na U2, a 6 na U1. Natomiast dla oceny Perspektyw ochrony (3 obszary ocenione na U2 i 5 na U1) istotne były obserwowane trendy stanu ochrony, tj. pogarszanie się ocen w ostatnim okresie. Powierzchnia siedliska zdecydowanie wpływała negatywnie na ocenę ogólną.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

III.B. POZOSTAŁE TABELLE DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLH040007	Jezioro Gopło	kujawsko-pomorskie	2006-2008	XX	U2	U2	U2
2.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
3.	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
4.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U1	U1 U1	U2 U1
5.	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U1 U1	FV U2 U2	FV U2 U2	FV U2 U2
6.	PLH060068	Sawin	lubelskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U2 U2 U2	FV U2 U2	U2 U2 U2
7.	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 FV FV	U2 U1 U1	U1 FV FV	U2 U1 U1
8.	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U2 U2	U1 U1	U2 U2
9.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
10.	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U1 U1	U1 U2 U2	U1 U1 U1	U1 U1 U2
11.	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	U1 U2	U1 U2	U1 U2	U1 U2
12.	PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	wielkopolskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX XX FV	U1 U1 U1	U1 U1 U1	U1 U1 U1
13.	PLH320006	Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	zachodniopomorskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX XX XX	U1 U2 XX	U1 U1 XX	U1 U2 XX
14.	PLH320014	Pojezierze Myśliborskie	zachodniopomorskie	2006-2008 2013-2014	XX U2	FV U2	U1 U2	FV U2
15.	PLH320023	Jezioro Lubie i Dolina Drawy	zachodniopomorskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
16.	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie	2006-2008	FV	FV	FV	U1
				2013-2014	FV	FV	FV	FV
				2016-2018	FV	FV	FV	FV
17.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie	2006-2008	FV	U1	FV	U1
				2013-2014	XX	FV	XX	XX
				2016-2018	FV	FV	FV	FV
			FV	2006-2008	3	3	4	2
				2013-2014	5	4	5	3
				2016-2018	8	3	6	3
			U1	2006-2008	1	4	5	5
				2013-2014	6	5	7	6
				2016-2018	4	6	5	6
			U2	2006-2008	2	3	1	3
				2013-2014	2	7	3	6
				2016-2018	2	5	3	5
			XX	2006-2008	4			
				2013-2014	3		1	1
				2016-2018	1	1	1	1
Razem				2006-2008	10	10	10	10
				2013-2014	16	16	16	16
				2016-2018	15	15	15	15

Uwaga: kolorami oznaczono zmiany ocen parametrów; na zielono – poprawę, na czerwono – pogorszenie, a na szaro zmiany na XX.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A01	Uprawa	Pola uprawne w sąsiedztwie	2006-2008	1											1					
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	2006-2008	1		1														
			2013-2014	2			1								1					
			2016-2018	2			1								1					
A03.02	nieintensywne koszenie	Użytkowanie kośne	2013-2014	1			1													
			2016-2018	2			2													
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak koszenia	2013-2014	1											1					
			2016-2018	1										1						
A04	wypas	Użytkowanie pasterskie	2006-2008	2						1		1								
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1											1					
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1											1					
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1						1										
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	Brak użytkowania pasterskie	2006-2008	1											1					
A06.04	zaniechanie produkcji uprawnej	Brak użytkowania	2013-2014	1		1														
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	Spływy z pól	2006-2008	1						1										
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Spływy z pól	2006-2008	1												1				
A10	Restrukturyzacja gospodarstw rolnych	zaniechanie użytkowania rolniczego	2006-2008	1											1					
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Wadliwe melioracje	2006-2008	1											1					
B	leśnictwo	Szlaki zrywkowe, zręby w sąsiedztwie	2006-2008	1												1				
B02.03	usuwanie podszytu	Działania ochronne-usuwanie olszy	2016-2018	1			1													
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Pozyskanie surowca	2006-2008	1											1					
C01.04	Kopalnie	Planowane inwestycje górnictwa węgla brunatnego	2006-2008	1										1						
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wyrobidko kredy	2006-2008	1												1				
			2013-2014	1												1				
			2016-2018	1												1				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	2006-2008 2013-2014	2 1	2 1															
D01.02	drogi, autostrady	drogi	2006-2008 2013-2014 2016-2018	2 2 2	1 1 1															
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	2006-2008 2016-2018	1 1	1 1															
D05	Usprawniony dostęp do obszaru	Zwiększona penetracja i wydeptywanie	2006-2008	1	1															
E01.03	zabudowa rozproszona	Sąsiedztwo zabudowy	2006-2008	1	1															
E01.04	inne typy zabudowy	Sąsiedztwo zabudowy	2006-2008	1	1															
E03	odpady, ścieki	ścieki	2006-2008 2013-2014	2 2	2 2															
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Dzikie wysypiska	2006-2008	1	1															
E05	Składowanie materiałów	składy	2016-2018	1	1															
F02.01	Rybołówstwo bierne	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2006-2008	1	1															
F02.03	Wędkarstwo	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2006-2008 2013-2014 2016-2018	6 4 2	1 1 4 1 2 1 2															
F02.03.03	połowy ościeniem	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2016-2018	1	1															
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Sport i rekreacja	2006-2008	1	1															
G01.01	żeglarstwo	Sport i rekreacja	2006-2008 2013-2014	2 2	2 1															
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2016-2018	1	1															
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Sport i rekreacja	2006-2008 2013-2014 2016-2018	2 1 2	1 1 2															
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	Sport i rekreacja	2006-2008	1	1															
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	2006-2008	5	1 1 2 1															

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2013-2014	2											1	1				
			2016-2018	2											2					
G02.09	obserwowanie przyrody	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2013-2014	1											1					
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	2013-2014	1											1					
			2016-2018	2											1	1				
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Tworzenie dzikich plaż	2013-2014	1											1					
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)	Zanieczyszczenia wód	2006-2008	3											3					
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	2016-2018	1											1					
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	Zanieczyszczenia powietrza	2006-2008	1											1					
			2013-2014	1							1									
I02	problematyczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	2013-2014	1											1					
			2016-2018	4										2	1	1				
J01.01	wypalanie	pożary	2006-2008	3		2					1									
			2013-2014	1			1													
			2016-2018	1						1										
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	osuszanie	2006-2008	3											3					
			2013-2014	4											3	1				
			2016-2018	5											2	1	2			
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	2											1	1				
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1											1					
			2016-2018	1											1					
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	2013-2014	1											1					
			2016-2018	1											1					
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	1											1					
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1			1													

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
J02.09	Działanie słonej wody na wody podziemne	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	1	1															
K01.03	Wyschnięcie	Osuszenie	2013-2014	1										1						
			2016-2018	1										1						
K01.04	Zatopienie	Działalność bobrów	2013-2014	4					2					2						
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2006-2008	6									1	4	1					
			2013-2014	5										4					1	
			2016-2018	1										1						
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014	4										3	1					
			2016-2018	5									1	3	1					
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	wojłok	2016-2018	2										1					1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	użyźnienie	2006-2008	3										2	1					
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Ekspansja torfowców (obniżenie pH)	2013-2014	2											2					
			2016-2018	2											2					
K03.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	2006-2008	1											1					
			2013-2014	1											1					
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	2006-2008	5									2	3						
K04.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	2006-2008	6									1	5						
			2013-2014	3										3						
			2016-2018	4										3	1					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyne łowną)	Bobry	2013-2014	4			1		2					1						
			2016-2018	5			1		3					1						
X	Brak zagrożeń i nacisków		2013-2014	2						1					1					
			2016-2018	2																2
Razem			2006-2008	10	1					1		8	9	7						
			2013-2014	16		2	2		2	2	1	4	10	9	1				1	
			2016-2018	15			4		2	5		4	10	9				1	2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumi, Schoenetum nigricantis) 7210, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	2	2		
A03.02	nieintensywne koszenie	Użytkowanie kośne	2	1	1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak użytkowania kośnego	1			1
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	1			1
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	1			1
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	1	1		
A06.04	zaniechanie produkcji uprawnej	Brak użytkowania				1
B02.03	usuwanie podszytu	Działania ochronne – usuwanie olszy	1		1	
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wyrobnisko kredy	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki			1	
D01.02	drogi, autostrady	dogi	2	2		
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	1			1
E03	odpady, ścieki	ścieki			2	
E05	Składowanie materiałów	składy	1			1
F02.03	Wędkarstwo	Mechaniczne zniszczenia szuwarów	2	1	3	
F02.03.03	połowy ościeniem	Mechaniczne zniszczenia szuwarów	1			1
G01.01	żeglarstwo	Sport i rekreacja	1	1	1	
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	1			1
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Sport i rekreacja	2	2		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	2		2	2
G02.09	obserwowanie przyrody	Mechaniczne niszczenie szuwarów			1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	2		1	2
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Tworzenie dzikich plaż			1	
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	1			1
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	Zanieczyszczenia powietrza	1	1		
I02	problematiczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	4	1		3
J01.01	wypalanie	pożary	1			1
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Osuszanie	5	2	2	1
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	1	1		
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	Zaburzenie stosunków wodnych	1			1
K01.03	Wyschnięcie	osuszenie	1			1
K01.04	Zatopienie	Działanie bobrów			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	1		3	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	5	4		1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	wojłok	2	1		1
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Obniżenie pH (ekspansja torfowców)	2	2		
K03.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne			1	
K04.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	4	3		1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Działanie bobrów	5	5		
X	Brak zagrożeń i nacisków		2	1	1	
Razem			15	11	9	10

UWAGI:

Brak zmian w ocenach, ich poprawę lub pogorszenie stwierdzano tak jak w przypadku analizy zmian ocen oddziaływań dla stanowisk (tab. 4A)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A01	Uprawa	Użytkowanie rolnicze – pola uprawne	2006-2008	1		1		
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak użytkowania kośnego	2013-2014 2016-2018	1 1		1		
A04	wypas	Użytkowanie pasterskie	2006-2008	1	1			
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1			1	
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	2016-2018	1			1	
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	Brak użytkowania pasterskiego	2006-2008	1		1		
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Spływ z pól	2006-2008	1			1	
A10	Restrukturyzacja gospodarstw rolnych	Zaniechanie użytkowania	2006-2008	1		1		
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Wadliwe melioracje	2006-2008	1		1		
B	leśnictwo	Szlaki zrywkowe, zręby w sąsiedztwie	2006-2008	1			1	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Pozyskanie surowca	2006-2008	1		1		
C01.04	Kopalnie	Planowane kopalnie węgla brunatnego	2006-2008	1	1			
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wyrobnisko kredy	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 1 1			1 1 1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	2006-2008 2013-2014	2 1		1		2
D01.02	drogi, autostrady	drogi	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 1 1			1 1 1	
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	2016-2018	1		1		
D05	Usprawniony dostęp do obszaru	Zwiększenie penetracji, wydeptywania	2006-2008	1	1			
E01.03	zabudowa rozproszona	Sąsiedztwo zabudowy	2006-2008	1		1		
E01.04	inne typy zabudowy	Sąsiedztwo zabudowy	2006-2008	1		1		
E03	odpady, ścieki	ścieki	2006-2008 2013-2014	2 2		2 2		
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Dziki wysypiska	2006-2008	1			1	
E05	Składowanie materiałów	składy	2016-2018	1			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
F02.01	Rybołówstwo bierne	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2006-2008	1		1		
F02.03	Wędkarstwo	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2006-2008	6	1	1	4	
			2013-2014	4	1	2	1	
			2016-2018	2			2	
F02.03.03	połowy ościeniem	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2016-2018	1			1	
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Sport i rekreacja	2006-2008	1		1		
G01.01	żeglarstwo	Sport i rekreacja	2006-2008	2			2	
			2013-2014	1			1	
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	2016-2018	1		1		
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Sport i rekreacja	2006-2008	1			1	
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	Sport i rekreacja	2006-2008	1		1		
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	2006-2008	4	1	2	1	
			2013-2014	2		1	1	
			2016-2018	2			2	
G02.09	obserwowanie przyrody	Mechaniczne niszczenie szuwarów	2013-2014	1			1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	2013-2014	1			1	
			2016-2018	2		1	1	
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Tworzenie plaż	2013-2014	1		1		
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)	Zanieczyszczenia wód	2006-2008	3		3		
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	2016-2018	1			1	
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	Zanieczyszczenie powietrza	2006-2008	1			1	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	2013-2014	1		1		
			2016-2018	4	2	1	1	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Osuszanie	2006-2008	3	3			
			2013-2014	4	3	1		
			2016-2018	5	2	1	2	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	2	1		1	
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenie stosunków wodnych	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	2013-2014 2016-2018	1 1		1 1		
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Zaburzenie stosunków wodnych	2006-2008	1		1		
K01.03	Wyschnięcie	Osuszenie	2013-2014 2016-2018	1 1	1	1		
K01.04	Zatopienie	Działanie bobrów	2013-2014	2			2	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2006-2008 2013-2014 2016-2018	6 4 1	1	4 1	1 4	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014 2016-2018	4 5	1	3 3	1 1	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	wojłok	2016-2018	1		1		
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	użyźnienie	2006-2008	3		2	1	
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Obniżenie pH (ekspansja torfowców)	2013-2014 2016-2018	2 2			2 2	
K03.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	2006-2008 2013-2014	1 1		1 1		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	2006-2008	5	2	3		
K04.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	2006-2008 2013-2014 2016-2018	6 3 4	1	5 3 3		1
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Działanie bobrów	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
X	Brak zagrożeń i nacisków		2013-2014	1				1
Razem			2006-2008 2013-2014 2016-2018	14 13 13	10 4 4	12 10 10	11 9 9	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	1	1		
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	Brak użytkowania kośnego	1			1
A04.01.01	intensywny wypas bydła	Użytkowanie pasterskie	1			1
A04.01.03	intensywny wypas koni	Użytkowanie pasterskie	1			1
C01.07	inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	Wydobycie kredy	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	szlaki	1		1	
D01.02	drogi, autostrady	drogi	1	1		
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	kolej	1			1
E03	odpady, ścieki	ścieki	2		2	
E05	Składowanie materiałów	składowiska	1			1
F02.03	Wędkarstwo	Mechaniczne niszczenie szuwarów	4	1	3	
F02.03.03	połowy ościeniem	Mechaniczne niszczenie szuwarów	1			1
G01.01	żeglarsstwo	Sport i rekreacja	1		1	
G01.01.02	niemotorowe sporty wodne	Sport i rekreacja	1			1
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Zabudowa terenu	4		2	2
G02.09	obserwowanie przyrody	Mechaniczne niszczenie szuwarów	1		1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Zabudowa terenu	3		1	2
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Tworzenie plaż	1		1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210 w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiła zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
H01.04	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych	Zanieczyszczenia wód	1			1
I02	problematiczne gatunki rodzime	Gatunki ekspansywne	4	1		3
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	osuszanie	5	2	2	1
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Zaburzenia stosunków wodnych	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Zbiornik retencyjny	1	1		
K01.03	Wyschnięcie	przesuszenie	1			1
K01.04	Zatopienie	Działanie bobrów	1		1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	4		3	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	5	4		1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	wojłok	1			1
K02.04	zakwaszenie (naturalne)	Obniżenie pH (ekspansja torfowców)	2	2		
K03.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	1		1	
K04.01	konkurencja	Gatunki ekspansywne	4	3		1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Działanie bobrów	1	1		
X	Brak zagrożeń i nacisków		1	1		
Razem			13	9	8	8

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10 Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, monitoring skończony

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH060013 Ostoja Poleska	1554	Bagno Staw 1	CON	2016-2018	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	506	Linkowo Południowe	CON	2016-2018	Tawuła kutnerowata	<i>Spiraea tomentosa</i> L.
	1553	Słupów	CON	2016-2018	Aster lancetowaty	<i>Aster lanceolatus</i> Willd.

Tab. 10A Liczba stanowisk siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210, na których stwierdzono poszczególne gatunki obce, wg okresów badawczych, monitoring skończony

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	2016-2018
1.	Aster lancetowaty	<i>Aster lanceolatus</i> Willd.	1
2.	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton	1
3.	Tawuła kutnerowata	<i>Spiraea tomentosa</i> L.	1

Na monitorowanych stanowiskach gatunki obce stwierdzano tylko sporadycznie. Spośród 58 badanych w 2018 roku stanowisk, tylko na 3 odnotowano ich obecność. We wcześniejszych latach, gatunków takich nie stwierdzano. Pojawiły się 3 gatunki obce: nawłóć późna, tawuła kutnerowata i aster lancetowaty. Każdy z tych gatunków odnotowany był tylko na 1 stanowisku. Generalnie, siedlisko jest odporne na wnikanie gatunków obcych, choć w sprzyjających warunkach (przesuszenie podłoża) mogą się w nim rozprzestrzeniać obce gatunki. Najgroźniejszym ze stwierdzonych gatunków jest tawuła kutnerowata, która obserwowana jest także w innych siedliskach torfowiskowych na zachodzie kraju.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

V. UWAGI DO METODYKI I PROPOZYCJE ZMIAN RZECZYWISTYCH I INNYCH NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Błędny zapis w waloryzacji wskaźnika Stopień uwodnienia w metodyce opublikowanej w 2010 roku.

Zwarcie szuwarów – zwarcie w obrębie płatów siedliska bywa różne, zależne od stadium rozwojowego. Kardynalność tego wskaźnika powoduje, że inicjalne i wczesne stadia rozwoju siedliska są automatycznie oceniane na U2.

Proponowane zapisy:

1. Zmiana w waloryzacji wskaźnika Stopień uwodnienia: FV: 0-20 cm dla kłoci i 0-10 cm dla pozostałych

U1: do 20 cm poniżej poziomu gruntu lub 20-30 cm powyżej poziomu gruntu

U2: głębiej niż 20 cm poniżej poziomu gruntu lub powyżej 30 cm powyżej poziomu gruntu

2. Zmiana listy wskaźników kardynalnych:

Usunąć z listy Zwarcie szuwarów

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Na ponad 90% stanowisk działania ochrony czynnej nie były wykonywane lub brak było informacji o takich działaniach, a w terenie brak było oznak ich wykonywania. Do nielicznych stanowisk, na których wykonywane były działania ochrony czynnej należą:

Bagno Bubnów 3 – koszenie (hamowanie sukcesji),

Jezioro Gajlik (usunięcie w roku 2007 części drzew i krzewów w południowej części torfowiska przez właścicieli we współpracy z Centrum Ochrony Mokradeł, które miało zainicjować wykaszanie, okazało się być, ze względu na brak dalszej zgody właścicieli, zabiegiem jednorazowym, tym samym jego skuteczność była znikoma),

Jurkowy Róg (torfowisko zostało wykoszone około roku 2013, co w znacznym stopniu ograniczyło rozwój podrostu drzew i krzewów (*Betula pubescens* i *Salix* spp.), nie ograniczyło jednak rozwoju trzciny pospolitej *Phragmites australis*. Niestety, złożona w sterty biomasa (trzcina, pnie brzozy) została w większości pozostawiona na powierzchni).

Kłocie Ostrowieckie (w latach 2007-2008 wycięto znaczną część olsz *Alnus glutinosa* występujących w strefie ekotonowej pomiędzy mszarem kłociowym i otaczającym go olsem (*Carici elongatae-Alnetum*). Działanie zapobiegło ekspansji olszy *Alnus glutinosa* i doprowadziło do rozwoju pasa kalcifilnego szuwaru turzycy błotnej *Caricetum acutiformis*, zajętego następnie przez rozrastającą się kłoc wiechowatą *Cladium mariscus*. W kolejnych latach usuwano odrośla olszy *Alnus glutinosa* (Jasnowska J.,

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

Wróbel M. 2010. Ochrona czynna „Kłoci Ostrowieckich” w Drawieńskim Parku Narodowym. Str. 173-179 [W:] Grześkowiak A., Nowak B. (red.) Dynamika procesów przyrodniczych w zlewni Drawy i Drawieńskim Parku Narodowym; IMIGW Poznań.) Działanie to było skuteczne jeśli chodzi o powstrzymanie ekspansji olsz, choć zniszczyło naturalny gradient zadrzewienia i wytworzyło nieco sztuczną granicę kłociowiska. W projekcie planu ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego (2014 r., 2018 r.) na tym torfowisku zaplanowano podejście polegające na kontynuacji tego modelu ochrony czynnej, tj. na powtarzalnym usuwaniu olszy. W 2018 r. stwierdzono liczne występowanie młodego podrostu olszy, o wyrównanym wieku, wymagającego koniecznie usunięcia. Rozrost kohorty olszy o wyrównanym wieku może być dla kłociowiska większym zagrożeniem, niż rozproszona obecność drzew nalołu różnowiekowego)

Osowiec Środkowy (w płacie kłociowiska nie wykonywano żadnych działań ochronnych. W przeszłości (lata 90-te XX wieku) w zachodniej części torfowiska Osowiec zainstalowano system zastawek piętrzących na rowie odprowadzającym wodę w torfowiska. Zastawki spełniły zadania i obecnie stan uwodnienia na torfowisku jest prawidłowy. W latach 2008 - 2013, zgodnie z zapisami w planie ochrony rezerwatu na powierzchni około 1 ha prowadzone było coroczne koszenie trzciny *Phragmites australis*, lecz zabieg realizowano w siedlisku 7230, oszczędzając płaty kłoci)

Półwysep Łapa (w przeszłości gytowisko było objęte zabiegami ochrony czynnej w ramach działań Wigierskiego Parku Narodowego. Zabiegi te ograniczyły ekspansję drzew i krzewów, ale nie mogły zapobiec ekspansji trzęślicy).

Rezerwat Roskosz 1 (w 2015 roku na części obszaru wykonywane były koszenia, lecz w niewłaściwym terminie co powodowało uszkodzenia mechaniczne kłoci.)

Rosochaty Róg (brak działań ochronnych, a prowadzony intensywny wypas nie może być traktowany jako środek ochrony czynnej.)

Słupów (brak działań ochronnych; część terenu koszona w ramach tradycyjnego użytkowania gruntu)

Śniatyczne (w 2017 roku siedlisko zostało wykoszone)

Turze (obszar szuwarów nakredowych i właściwych był ekstensywnie wykaszany w minionych latach - nie stwierdzono jednoznacznych skutków tego dla stanu siedliska)

Wiłkokuk (Brak działań ochronnych; fragment zachodni torfowiska był wykaszany pod koniec lat 2000 w ramach projektu Centrum Ochrony Mokradel)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

Na 24 stanowiskach postuluje się kontrolę i poprawienie stosunków wodnych, uznając poziom uwodnienia za kluczowy dla utrzymania siedliska. Na części stanowisk proponuje się usuwanie podrostu drzew i krzewów (11 stanowisk) i/lub też koszenie (10 stanowisk), które zapobiegłoby sukcesji naturalnej. Na stanowisku Linkowo Południe należy aktywnie usuwać gatunek obcy - tawułę kutnerową.

Dla części stanowisk za najwłaściwszą formę ochrony uznano ochronę bierną i postuluje się wprowadzenie takiej formy i np. objęcie kłociowisk ochroną rezerwatową. Są to: Bryzgiel, Jez. Kojle, Jez. Hilinki, Mnica, Wiłkokuk.

2 stanowiska :Żółwia Kłoc Południowa, Żółwia Kłoc Północna leżą w strefie ochrony ścisłej i żadne działania nie są tam wykonywane, jak i nie proponuje się takich działań.

VII. INNE UWAGI

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11 Eksperti lokalni badanych stanowisk siedliska przyrodniczego Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*) 7210 wg obszarów Natura 2000, monitoring skończony

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
1.	CON	PLH040007	Jezioro Gopło	kujawsko-pomorskie Pojezierze Kujawskie	1518	Potrzymiech	Alicja Suder		
2.	CON	PLH040007	Jezioro Gopło	wielkopolskie Pojezierze Gnieźnieńskie	1519	Łuszczewo	Alicja Suder		
3.	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1547	Bagno Bubnów 1	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
4.	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1554	Bagno Staw 1	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
5.	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1565	Bagno Staw 2	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
6.	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1567	Bagno Staw 3	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
7.	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	5657	Bagno Bubnów 2		Alicja Buczek	Anna Cwener
8.	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	5658	Bagno Bubnów 3		Alicja Buczek	Anna Cwener
9.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	465	Rezerwat Bagno Serebryskie 1	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
10.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	468	Rezerwat Bagno Serebryskie 2	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
11.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	482	Rezerwat Bagno Serebryskie 3	Alicja Buczek		
12.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	486	Rezerwat Bagno Serebryskie 4	Alicja Buczek		
13.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	492	Rezerwat Brzeźno	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
14.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	496	Rezerwat Roskosz 1	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
15.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	499	Rezerwat Roskosz 2	Alicja Buczek	Alicja Buczek	Anna Cwener
16.	CON	PLH060023	Torfowiska Chełmskie	lubelskie Obniżenie Dubienki	502	Rezerwat Roskosz 3	Alicja Buczek		
17.	CON	PLH060024	Torfowisko Sobowice	lubelskie Pagóry Chełmskie	504	Rezerwat Sobowice	Alicja Buczek		
18.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	174	Komarów 1	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
19.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	175	Komarów 2	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
20.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	176	Antoniówka 1	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
21.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	177	Antoniówka 2	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
22.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	178	Antoniówka 3	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
23.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	179	Śniatycze 1	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
24.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	180	Śniatycze 2	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
25.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	181	Perespa	Wiaczesław Michalczuk		
26.	CON	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie Kotlina Hrubieszowska	5636	Antoniówka 4		Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
27.	CON	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie Grzęda Sokalska	230	Plebanka 1	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
28.	CON	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie Grzęda Sokalska	231	Plebanka 2	Wiaczesław Michalczuk		
29.	CON	PLH060042	Łąki nad Szyszłą	lubelskie Grzęda Sokalska	1406	Plebanka 2.1	Wiaczesław Michalczuk		
30.	CON	PLH060068	Sawin	lubelskie Pagóry Chełmskie	232	Sawin	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
31.	CON	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	758	Jezioro Kojle	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
32.	CON	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	519	Półwysep Łapa	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
33.	CON	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	572	Rosochaty Róg	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
34.	CON	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Równina Augustowska	577	Jurkowy Róg	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
35.	CON	PLH200004	Ostoja Wigierska	podlaskie Równina Augustowska	1368	Bryzgiel	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
36.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	416	Jezioro Hilinki	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
37.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	420	Półwysep na Zelwie	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
38.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	441	Mielubagno	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
39.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	442	Wiłkokuk	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
40.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	443	Rezerwat Łempis jezioro Łempis	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
41.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	445	Rezerwat Łempis jezioro Stulpieniuk	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
42.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	5651	Jezioro Brożane		Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
43.	CON	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	446	Jezioro Gajlik	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
44.	CON	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	452	Jezioro Długie	Paweł Pawlikowski		
45.	CON	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	458	Jezioro Żubrowo S	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
46.	CON	PLH200007	Pojezierze Sejneńskie	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	460	Jezioro Żubrowo SW	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski	Paweł Pawlikowski
47.	CON	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie Niecka Połaniecka	1546	Młyny	Marcin Nobis	Marcin Nobis	Joanna Perzanowska
48.	CON	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie Niecka Połaniecka	1552	Zwierzyniec	Marcin Nobis	Marcin Nobis	Joanna Perzanowska
49.	CON	PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	wielkopolskie Równina Wrzesińska	1516	Jezioro Niedzięgiel	Alicja Suder	Przemysław Naks	Iwona Łazowy-Szczepanowska
50.	CON	PLH300026	Pojezierze Gnieźnieńskie	wielkopolskie Równina Wrzesińska	1517	Jezioro Białe	Alicja Suder	Przemysław Naks	Iwona Łazowy-Szczepanowska
51.	CON	PLH320006	Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	zachodniopomorskie Równina Pyrzycka	1504	Komorówko	Alicja Suder	Przemysław Naks	Krzysztof Ziarnek
52.	CON	PLH320006	Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	zachodniopomorskie Równina Pyrzycka	1505	Turze	Alicja Suder	Przemysław Naks	Krzysztof Ziarnek
53.	CON	PLH320014	Pojezierze Myśliborskie	zachodniopomorskie Pojezierze Myśliborskie	1514	Jezioro Tchórzyno	Alicja Suder	Przemysław Naks	
54.	CON	PLH320014	Pojezierze Myśliborskie	zachodniopomorskie Pojezierze Myśliborskie	1515	Jezioro Sitno	Alicja Suder	Przemysław Naks	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

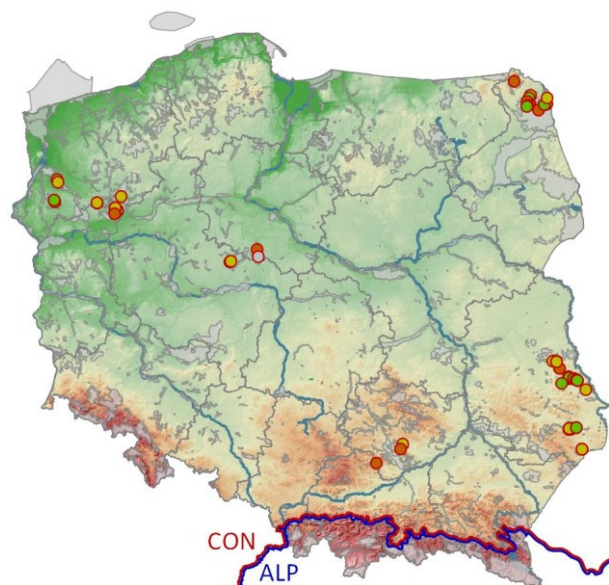
3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
55.	CON	PLH320023	Jezioro Lubie i Dolina Drawy	zachodniopomorskie Równina Dawska	5745	Mnica		Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
56.	CON	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie Pojezierze Dobiegniewskie	417	Jezioro Stobińskie Południowe	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
57.	CON	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie Pojezierze Dobiegniewskie	418	Jezioro Stobińskie Północne, brzeg południowo-wschodni	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
58.	CON	PLH320044	Lasy Bierzwnickie	zachodniopomorskie Pojezierze Dobiegniewskie	419	Jezioro Stobińskie Północne, brzeg zachodni	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
59.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Pojezierze Dobiegniewskie	517	Sarbinowo	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
60.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	506	Linkowo Południowe	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
61.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	508	Linkowo Północne	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
62.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	510	Osowiec Południowy	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
63.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	511	Osowiec Północny	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
64.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	513	Osowiec Środkowy	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
65.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	5742	Żółwia Kłoc Południowa		Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
66.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Dawska	5743	Żółwia Kłoc Północna		Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
67.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie Równina Dawska	505	Kłocie Ostrowieckie	Paweł Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
68.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie Równina Dawska	5741	Sadowskie Kłociowe		Jolanta Kujawa-Pawlaczyk	Jolanta Kujawa-Pawlaczyk
69.	CON			lubelskie Obniżenie Dubienki	233	Tuchanie	Wiaczesław Michalczyk	Wiaczesław Michalczyk	Wiaczesław Michalczyk
70.	CON			małopolskie Wyżyna Miechowska	1553	Słupów	Marcin Nobis	Marcin Nobis	Joanna Perzanowska

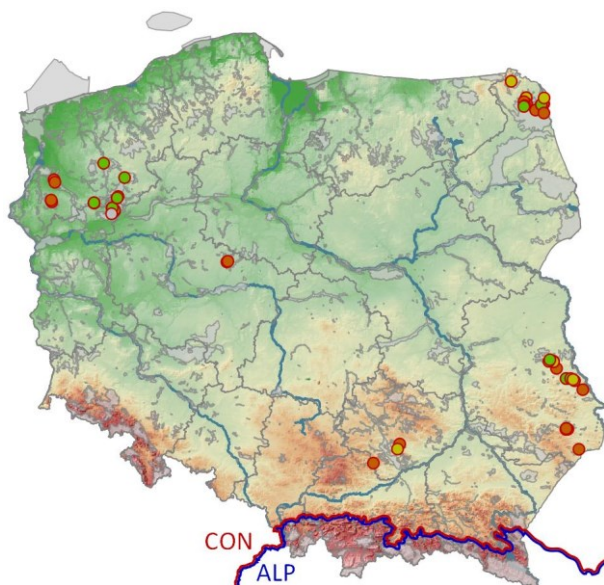
WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

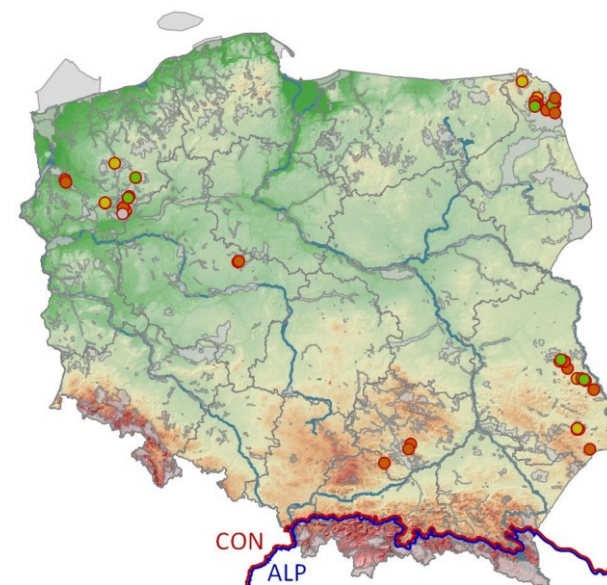
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO TORFOWISKA NAKREDOWE (CLADIETUM MARISCI, CARICETUM BUXBAUMI, SCHOENETUM NIGRICANTIS) 7210

Ryc. 1 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 7210 w latach 2006-2008

Ryc. 2 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 7210 w latach 2013-2014

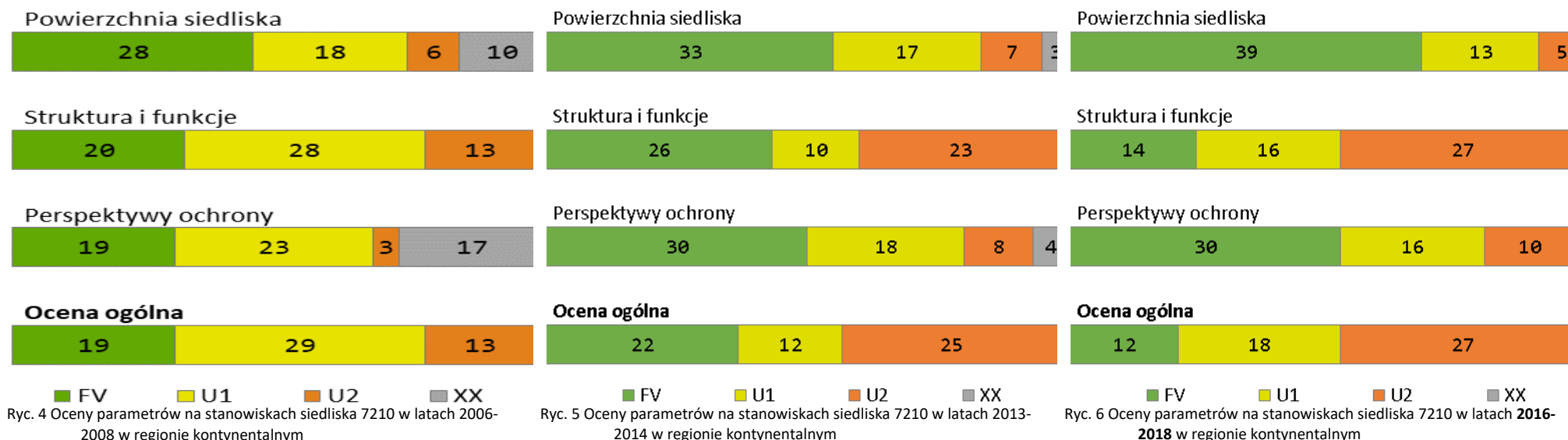

Ryc. 3 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 7210 w latach 2016-2018

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

REGION KONTYNETALNY

1. Powierzchnia siedliska

Parametr oceniono jako właściwy FV w skali regionu. Na zdecydowanej większości stanowisk (39 spośród 58 monitorowanych, czyli 67%) parametr Powierzchnia siedliska został oceniony jako właściwy i było to o 6 stanowisk więcej niż w poprzednim okresie obserwacji. Na 13 stanowiskach (22%) w 2018 roku (poprzednio na 17 stanowiskach) oceniono go na U1 (głównie w wyniku zmniejszania się powierzchni w efekcie zarastania przez drzewa i krzewy oraz bardzo małej powierzchni płątów). Na U2 oceniono 5 stanowisk (8,6%), podczas gdy poprzednio było to 7 stanowisk. Siedlisko na nich zanika, lub zajmuje skrajnie małe powierzchnie. Pojedyncze stanowiska: 1 w 2018 r (a poprzednio 3) zostały ocenione na XX. Było to stanowisko Sarbinowo, gdzie powtórnie nie potwierdzono już obecności siedliska. Na stanowiskach Zwierzyniec i Mielubagno nastąpiło pogorszenie ocen z U1 na U2; na stanowiskach: Turze, Komorówko oceny zmieniły się z FV na U1. Natomiast ocena poprawiła się z U1 na FV, na stanowiskach: Rosochaty Róg, Jezioro Żubrowo SW, Osowiec Północ, gdyż jest stabilna w okresie 4 letnim, a na stanowisku Półwysep Łapa w wyniku ekspansji kłoci, jak i Roskosz 2 (poprawa warunków uwodnienia i stanu kłociowiska: zmniejszenie udziału trzciny pospolitej, lepszy rozwój kłoci wiechowatej). Na

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

stanowisku jezioro Hilinki zmiana oceny z U2 na FV (powierzchnia stabilna). Jezioro Brożane - zmiana z XX na FV ze względu na nieznaczne powiększenie areału kłociowiska.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach

Parametr struktura i funkcje został oceniony jako zły U2 w skali regionu. Decyduje o tym przewaga ocen U2 (27 aktualnie, 23 poprzednio) czyli blisko 47%. Znacznie mniej stanowisk zostało ocenionych na FV (14, czyli 24%, gdy poprzednio 26 stanowisk) lub na U1 (16, czyli blisko 28%, poprzednio 10 stanowisk). Głównymi przyczynami złego stanu siedliska są ekspansja drzew i krzewów (olsza, wierzyba) oraz zielnych gatunków ekspansywnych (trzcina, pałka, turzyce), przyspieszane w sytuacjach przesuszenia torfowiska. Ma to wpływ na strukturę dominacji gatunków w zbiorowisku. Czynniki te powodują fragmentację siedliska, jego zanik i wycofywanie się gatunków charakterystycznych. Na stanowisku Sarbinowo parametr oceniono na XX, gdyż potwierdzono brak siedliska. Najlepiej ocenianymi stanowiskami, była część tych zlokalizowanych na terenach chronionych, jak Bagno Bubnów, Bagno Serebryjskie, Rezerwat Brzeźno, Rezerwat Roskosz, Rezerwat Łempis, czy niektóre stanowiska w Drawieńskim Parku Narodowym – wszystkie wskaźniki kardynalne, a zwykle także i pozostałe były oceniane na FV. Zdecydowanie źle, na U2, zostały ocenione niewielkie stanowiska siedliska rozproszone w krajobrazie rolniczym, gdzie wpływ antropopresji jest znaczny. Należą do nich np. izolowane stanowiska leżące w woj. świętokrzyskim (Młyny, Zwierzyniec i Słupów), gdzie zachodzą niekorzystne zmiany w strukturze siedliska. Największe niekorzystne zmiany zaszły na stanowiskach, gdzie ocena parametru została obniżona z FV na U2 (Bagno Staw 3, Kłocie Ostrowieckie, Linkowo Południowe, Osowiec Południowy, i Osowiec Środkowy). Kolejnych 12 stanowisk zostało ocenionych gorzej niż poprzednio: na 4 nastąpiły zmiany z U1 na U2, a na 8 z FV na U1. Równocześnie tylko na 3 stanowiskach zaszły zmiany pozytywne oceny: Komarów 2 i Jurkowy Róg (zmiana z U2 na U1), a na stanowisku Śniatycze 2 z U2 na FV.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Perspektywy ochrony dla siedliska są złe U2 w skali regionu. Wprawdzie na 30 stanowiskach (czyli 52%), tak jak poprzednio, parametr został oceniony na FV, na 16 stanowiskach (poprzednio na 18) na U1 i na 10 (poprzednio 8) na U2, ale ogólnie, ze względu na coraz mniejszy udział dobrze zachowanych stanowisk oraz na pogarszający się stan struktury i funkcji, przy braku właściwych działań ochronnych i miejscami trwałej degradacji siedliska związanej z wielkoobszarowymi melioracjami, w tym kontekście odtworzenie siedliska 7210 może być nie do zrealizowania. Pogorszenie ocen parametru miało miejsce w przypadku stanowisk, na których pogarszał się stan siedliska, lub zmniejszała powierzchnia i brak było działań ochronnych. Takie zmiany (U1 na U2) zaszły na stanowiskach Słupów, Zwierzyniec, Młyny, oraz Mielubagno. Z kolei z FV na U1 pogorszyły się oceny na stanowiskach: Bagno Staw 3, Komarów 1 i Komarów 2, Antoniówka 1, Półwysep na Zelwie. Tylko w 3 przypadkach nastąpiła poprawa oceny parametru z U1 na FV: Śniatycze 1, Śniatycze 2 i jezioro Niedzięgiel. Dwa stanowiska zostały ocenione na XX: Sarbinowo

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7210, cała Polska - podsumowanie

(potwierdzony zanik siedliska) i Jezioro Brożane (perspektywy trudne do określenia, możliwy zarówno zanik kłoci przy dalszym samoczynnym podwyższaniu się poziomu wody w jeziorze, bądź jej ekspansja w związku z bardzo korzystnymi, jak się wydaje, warunkami siedliskowymi).

Wśród zagrożeń dominowały te, o intensywności B lub C, podobnie jak w poprzednim okresie obserwacji. Na 15 stanowiskach były to zagrożenia związane z sukcesją naturalną, tj. zarastanie przez drzewa i krzewy oraz ekspansywne gatunki roślin, w tym takie, określone jako konkurencyjne lub gatunki ekspansywne. Na ponad 20 stanowiskach zagrożeniem były zmiany stosunków wodnych, głównie osuszanie, choć na pojedynczych stanowiskach także zalewanie. Zagrożeniem są także różne formy aktywności człowieka wiążące się z powstawaniem infrastruktury sportowo rekreacyjnej i nadmierna penetracja terenu (11 stanowisk). Jako zagrożenie uznano też wypas, zwłaszcza koni, prowadzący do wycofywania się kłoci (2 stanowiska). Odnotowano też negatywny wpływ dróg i ścieżek, w tym linie kolejowe, których lokalizacja na nasypach wpływa na stosunki wodne torfowisk, postrzegając je jako zagrożenie dla siedliska. Pozostałe, odnotowywane na pojedynczych stanowiskach nie mają istotnego wpływu na ocenę zagrożeń w regionie.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan siedliska został oceniony jako zły U2 w skali regionu. Wskazują na to oceny parametrów (struktura i funkcje oraz Perspektywy ochrony) dla regionu, jak i oceny ogólne na poszczególnych stanowiskach. W 2018 roku tylko 12 z nich (ok. 21%) zostało ocenionych na FV (poprzednio 22 stanowiska), 18 (31%) na U1 (poprzednio 12 stanowisk) i 27 (47%) na U2 (poprzednio 25 stanowisk). Najgorzej ocenionym parametrem była Struktura i funkcja, gdzie blisko połowa stanowisk oceniona została na U2. Natomiast dla oceny perspektyw ochrony istotne były obserwowane wstępne trendy stanu ochrony, tj. pogarszanie się ocen w ostatnim okresie. Powierzchnia siedliska na ogół nie wpływała negatywnie na ocenę ogólną.

Jedynie na 6 stanowiskach (Roskosz 2, Antoniówka 4 Komarów 2, Śniatycze 1 i 2, Jurkowy Róg) ocena stanu ochrony poprawiła się, o 1 stopień. Na znacznie większej liczbie stanowisk, bo na 16, pogorszyła się, przy czym na stanowiskach Kłocie Ostrowickie, Linkowo Południe, Osowiec Południe i Osowiec Środkowy była to zmiana z FV na U2, a więc znaczące pogorszenie stanu siedliska.

Oceny dla regionu kontynentalnego:

Powierzchnia siedliska- FV

Struktura i funkcje – U2

Perspektywy ochrony – U2

Ocena ogólna – U2